

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Studia občanské společnosti

Bc. Barbora Knotková

Sociální hnutí Black Lives Matter a ženský aktivismus

Diplomová práce

Praha 2023

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Studia občanské společnosti

Bc. Barbora Knotková

Sociální hnutí Black Lives Matter a ženský aktivismus

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Selma Muhič Dizdarevič, Ph.D.

Praha 2023

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval/a samostatně a s použitím pramenů a literatury řádně citovaných a uvedených v seznamu literatury. Práci jsem nevyužil/a k získání jiného nebo stejného titulu.“

„Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text v plné verzi nebo její části.“

V Praze dne 30.6.2023

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce, Mgr. Selmě Muhič Dizdarevič, Ph.D., za veškeré rady, důležité připomínky a komentáře, a celkově její ochotu, upřímnost a trpělivost během vedení mé diplomové práce. Velký dík patří také celé mojí rodině a mým přátelům, kteří mi byli velkou oporou během celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
TEORETICKÁ ČÁST	3
1. Sociální hnutí – definice a vymezení pojmu.....	3
1.1. Sociální hnutí a občanská společnost – role sociálních hnutí.....	4
1.2. Typologie sociálních hnutí: teorie nových sociálních hnutí	5
1.3. Kritika klasifikace sociálních hnutí	7
2. Politický aktivismus.....	9
2.1. Typologie politického aktivismu	9
2.2.1. Repertoár jednání	11
2.2.2. Struktura politických příležitostí	12
2.2.3. Organizační zdroje	12
2.2.4. Transakční kapacita	13
2.2. Virtuální aktivismus.....	14
2.2.1. Nástroje virtuálního aktivismu.....	16
3. Ženský aktivismus	18
3.1 Teorie intersekcionality	19
3.2 Černý a bílý feminismus	20
4. Teritoriální kontext – občanská společnost v USA	22
5. Vznik sociálního hnutí Black Lives Matter	24
EMPIRICKÁ ČÁST	26
6. Metodologie	26
6.1. Cíl práce a výzkumné otázky.....	26
6.2. Kvalitativní výzkum	27
6.3. Výzkumný přístup a popis dat	28
6.4. Časové vymezení pro analýzu dat z Twitteru	29
6.5. Analýza dat	31
6.6. Hodnocení výzkumu a pramenů	32
7. Charakteristika hnutí Black Lives Matter.....	35
7.1. Struktura a rozvoj hnutí Black Lives Matter	35
7.2. Požadavky hnutí BLM	36
7.3. Aktivistické koncepty v hnutí BLM	41
8. Ženy a jejich role v rámci hnutí	53
8.1. Leadership černých žen	53
8.2. Intersekcionalní neviditelnost a iniciativa Say Her Name.....	56
Závěr	61

Seznam použitých zdrojů	66
Seznam analyzovaných dokumentů	69
Seznam citovaných příspěvků z Twitteru	72

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem sociálního hnutí Black Lives Matter a vnímáním žen a ženského aktivismu v rámci hnutí. Cílem práce je porozumět hnutí Black Lives Matter na základě toho, že v kontextu teoretické klasifikace sociálních hnutí jsou vymezené dva typy, nová a stará, a určit, zda je vůbec možné Black Lives Matter zařadit striktně do jedné z těchto kategorií. Pro cíl hlubšího porozumění se práce dívá také na propojení hnutí Black Lives Matter s feministickým hnutím a zkoumá, jak se hnutí staví k ženám a k ženskému aktivismu. Práce se opírá o konceptuální rámec, který je tvořen teorií nových sociálních hnutí, doplněnou o typologii politického aktivismu a teorii intersekcionality.

Klíčová slova

Black Lives Matter, sociální hnutí, teorie nových sociálních hnutí, politický aktivismus, teorie intersekcionality, ženský aktivismus, černý feminismus

Rozsah práce: 80,9 normostran

Abstract

This thesis deals with the topic of the social movement Black Lives Matter and its perception of women and female activism within the movement. The aim of the thesis is to understand the Black Lives Matter social movement based on the theoretical classification of social movements into two types, new and old, and to determine whether it is even possible to classify the Black Lives Matter movement into only one of these categories. For the purpose of a deeper understanding, the thesis also looks at the connection of Black Lives Matter movement with feminist movement and examines Black Lives Matter's approach towards women and female activism. The research is based on a conceptual framework, which consists of the theory of new social movements with the addition of the typology of political activism and intersectional theory.

Key words

Black Lives Matter, Social Movements, New Social Movement Theory, Political Activism, Intersectional Theory, Female Activism, Black Feminism

Seznam zkratek

POC – Person/people of colour

BLM – Black Lives Matter

BLMGNF – Black Lives Matter Global Network Foundation

BLM PAC – Black Lives Matter Political Action Committee

M4BL – Movement for Black Live

Úvod

Naše moderní společnost, ačkoliv je v mnoha ohledech velmi vyspělá, se přesto stále potýká s řadou různých strukturálních problémů. Pokud se nás ale osobně tyto problémy netýkají, bývá velmi jednoduché před nimi zavírat oči a dělat, že neexistují. Aby však důležitá témata, která se mohou týkat zejména různých marginalizovaných skupin, nezůstala zbytkem společnosti ignorována, je důležité na ně neustále upozorňovat – tuto roli velmi často zastávají právě sociální hnutí. Sociální hnutí tak přináší do veřejné diskuze témata, která bývají opomíjená a dokáží s nimi konfrontovat politickou moc. Patří tedy mezi klíčové aktéry občanské společnosti a jsou hybateli společenských a strukturálních změn.

Sociální hnutí Black Lives Matter je právě takovým hnutím, které přináší do diskuze opravdu závažný společenský problém rasové nerovnosti a rasově motivovaného násilí, a aktivně otevírá tuto problematiku ve veřejných a politických diskuzích. Různá sociální hnutí pak mají různé taktiky a formy jednání, jak dosahují svých požadavků, berou na sebe různou podobu, a i samotné požadavky vychází z různých cílů. Na základě těchto odlišností jsou pak v rámci studií sociálních hnutí rozlišované dva typy, což by se mohlo zdát jako velmi jednoduché, černobílé rozdělení, ovšem tato práce se bude konfrontovat právě s tím, zda takto striktně lze sociální hnutí dělit. Hnutí za rasovou rovnost se paradoxně vždy potýkala s problémem diskriminace ve svém vnitřním fungování, a to zejména diskriminace na základě pohlaví. Ženy, které byly součástí těchto hnutí se tak stávaly obětí diskriminace vně i uvnitř těchto hnutí, která jim měla pomáhat. K účelu lepšího porozumění je tak dále zajímavé položit si otázku, jakým způsobem se k této problematice staví hnutí Black Lives Matter a jaký je jeho postoj k ženám.

Cílem práce je pak zejména porozumět tomu, jak lze charakterizovat hnutí Black Lives Matter na základě jeho znaků a jeho postoje k ženám. Jedním ze zásadních důvodů pro výběr tohoto tématu byla jeho aktuálnost a relevance. Téma své diplomové práce jsem si vybírala ze začátku roku 2021, a v té době sociální hnutí Black Lives Matter a masových protestů z roku 2020 ještě stále velmi silně rezonovalo ve všech světových médiích. Je to téma, které vzbuzuje obrovskou pozornost a hodně emocí, a jedná se dle mého názoru o velmi zásadní tematiku, které stojí za to v rámci studií občanské společnosti věnovat

pozornost. Vnesení genderové optiky do tohoto tématu mu navíc dodává na originálním úhlu pohledu a přináší možnost dojít k o něco hlubšímu porozumění tomuto fenoménu.

Celá práce je rozdělena na dvě základní sekce: teoretickou a empirickou. V teoretické části se věnuji vymezení konceptuálního rámce, který pak slouží jako základ pro celý výzkum. Představuji zde teoretický pohled na sociální hnutí, aktivismus a také konkrétně ženský aktivismus a černý feminismus.

Empirická část práce ve svém úvodu nejprve vymezuje metodologické přístupy využité při samotném výzkumu. Základem je kvalitativní výzkumná strategie, jejíž součástí jsou v této práci pouze nevtíravé přístupy sběru dat a v rámci analýzy je pak kombinovaná analýza dokumentů s tematickou analýzou. V rámci metodologie jsou také popsány dvě výzkumné otázky. Po vymezení metodologie jsou pak v práci představeny závěry samotného výzkumu, ze kterých pak vyplývají odpovědi na otázky a které přináší hlubší porozumění sociálnímu hnutí Black Lives Matter a jeho přístupu k ženám. V závěru je pak stručně shrnuta celá diplomová práce včetně závěrů a odpovědí na výzkumné otázky.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Sociální hnutí – definice a vymezení pojmu

Nejprve je důležité si definovat sociální hnutí jako takové. Diani (2000) ve své práci *Koncept sociálních hnutí* nabízí představení těch nejvíce používaných definic sociálních hnutí od relevantních autorů a skrz jejich analýzu přináší komplexní shrnutí základních charakteristik sociálních hnutí. Nachází 4 klíčové charakteristiky opakující se v těchto definicích, které lze označit za obecné základní znaky sociálních hnutí. Těmito charakteristikami jsou: 1. síť neformálních interakcí, 2. společné hodnoty, přesvědčení, 3. kolektivní akce v oblasti konfliktních problémů (kulturních či politických) a 4. jednání mimo rámec institucionálních norem a uspořádání.

První charakteristikou sociálních hnutí, tedy to, že se jedná o síť neformálních interakcí, je myšleno, že pro sociální hnutí je nepostradatelná široká pluralita jejich klíčových aktérů a jejich vzájemná propojení, která mají zpravidla neformální charakter. Těmito různými aktéry mohou být jednotlivci, různé skupiny lidí nebo organizace jako takové. Skrz tyto síť se aktéři vzájemně předávají klíčové zdroje jako informaci, expertní znalosti nebo materiální zdroje, bez kterých by se neobešli při akci. Díky těmto interakcím se také mezi aktéry budují vztahy a dochází k mobilizaci ke kolektivnímu jednání. Tyto síť tak nejen, že vytváří podmínky nutné k mobilizaci, ale také tvoří prostředí, ve kterém se buduje a utužuje konkrétní životní styl nebo pohled na svět, který je specifický pro dané sociální hnutí (Diani, 2000).

S tím souvisí i druhý aspekt sociálních hnutí, tedy společně sdílené hodnoty a přesvědčení. Pro sociální hnutí je naprosto klíčové, aby mezi vzájemně interagujícími aktéry vznikla atmosféra sounáležitosti na základě sdílených přesvědčení a solidarity, díky kterým tak každý jednatel má pocit, že do této komunity patří. Vytváří se tím skupinová identita, bez které nemůže žádné sociální hnutí dlouhodobě přežít. Vnímání kolektivní identity jako takové má pak více úrovní: je důležité vnitřně – tedy pro jednotlivce samotného, ale i zvenku. Kdo patří do daného sociálního hnutí se tedy musí jako jeho člen sám identifikovat a zároveň tak musí být vnímán ostatními aktéry v rámci hnutí a i těmi, kdo do hnutí nepatří, případně jsou dokonce jeho oponenty. Kolektivní identita může v případech

některých hnutí být rozšířena o určité uvědomění si sociální solidarity (Diani, 2000; Mazák, 2016).

Každé sociální hnutí je dle každé představené definice součástí nějakých konfliktních problémů a interakcí s dalšími aktéry, jedná se tedy o třetí klíčovou charakteristiku. To, za co přesně je považován konflikt se může lišit dle různých definic, ale dle Dianiho analýzy těchto definic lze do této koncepce zahrnout širokou škálu definice konfliktů politického i kulturního rázu, v jejichž rámci se sociální hnutí snaží buď dosáhnout nebo oponovat sociálním změnám, ať už na úrovni systémových či nesystémových změn (Diani, 2000).

Jako čtvrtý aspekt je zde představována teze, že jednání sociálních hnutí se odehrává primárně mimo rámec institucionálních norem a uspořádání. Toto tvrzení se setkává zatím s největším konfliktem mezi různými definicemi. K interakci a jednání sociálních hnutí totiž dochází na mnoha úrovních a mimo jiné také vně institucionálních norem, dle Dianiho tento typ interakcí však nelze považovat za obecnou základní charakteristiku sociálních hnutí. Považuje je ale za kritické při diferenciaci různých typů sociálních hnutí případně určení, v jaké vývojové fázi se sociální hnutí nachází (těmito tématy se práce bude nadále zabývat) (Diani, 2000).

Diani tedy definuje sociálních hnutí následujícím způsobem: „*Sociální hnutí je sít neformálních interakcí mezi řadou různých jednotlivců, skupin nebo/a organizací, zapojených v politickém nebo kulturním konfliktu, na základě sdílené kolektivní identity.*“ (Diani, 2000, s. 13).

1.1. Sociální hnutí a občanská společnost – role sociálních hnutí

Podle Dianiho jsou tedy sociální hnutí úzce propojena s konflikty, kvůli kterým vlastně hnutí vznikají. Každé sociální hnutí tedy vznikne za účelem buď dosáhnout nějakých sociálních změn, anebo těmto změnám zabránit, případně je zvrátit (Diani, 2000). Mazák (2016) ve své studii označuje za klíčové téma všech sociálních hnutí prosazování osobního či veřejného zájmu, nebo zájmu jiných lidí, a to zpravidla osob z různě znevýhodněných skupin či menšin. Aktivity sociálních hnutí jsou pak často adresované směrem nahoru, tedy autoritám či elitám. Sociální hnutí mají často tu schopnost dostat do veřejné debaty témata, která jsou opomíjena a marginalizována. Společnost je díky nim konfrontována s řadou

důležitých témat a sociální hnutí mohou měnit zavedené systémy. Některá hnutí pak dokonce dají vzniknout i zcela novým politickým stranám.

1.2. Typologie sociálních hnutí: teorie nových sociálních hnutí

Teorie nových sociálních hnutí pak sleduje sociální hnutí především na pozadí historických politických a sociálních proměn společnosti. Nová sociální hnutí, oproti starým (například dělnickým hnutím v 19. století), jsou tak založena na post-materiálních hodnotách (Mazák, 2016). Kromě sociálních změn je důležitým aspektem teorie nových sociálních hnutí také změna teoretická a přesun sociálních věd z politické reprezentace identit sociálních hnutí na proces jejich vytváření (Barša a Císař, 2004). Tato teorie má základ v tradici politické filosofie a sociální teorie kontinentální Evropy (Buechler, 1995).

Dle zastánců teorie nových sociálních hnutí (patří mezi ně například Jürgen Habermas a Alain Touraine, dále pak také Maniel Castells či Alberto Melucci), reprezentují tato sociální hnutí zcela novou formu protestu a představují reflexi specifických charakteristik typických pro moderní, postindustriální společnost. Právě specifické strukturální podmínky postindustriální společnosti jsou důvodem vzestupu tohoto nového typu sociálních hnutí (Buechler, 1995).

V kontextu vzniku nových sociálních hnutí se mluví o rychlém ekonomickém rozmachu 50. a 60. let a redistributivních opatřeních, díky kterým sociální státy byly schopny zabezpečit základní lidské potřeby, tato určitá ekonomická jistota ve společnosti však měla i své stinné stránky. Kontrola státu nad životem jeho občanů se totiž rozšířila i mimo jejich produktivní pracovní život a stát začal zasahovat i do dalších, soukromých stránek života lidí. Skrz tato nová sociální hnutí se tak lidé snaží zvonu dosáhnout kontroly nad svou osobní i kolektivní identitou. Buechler shrnuje charakteristiky těchto hnutí do 4 hlavních kategorií: orientace na cíl, formu, účastníky a hodnoty. Skrz všechny tyto charakteristiky tak nová sociální hnutí nějakým způsobem vyjadřují nesouhlas se státním systémem, který zasahuje do soukromého života. Nová sociální hnutí reagují na neustále se stupňující regulaci a kontrolu každodenního života občanů ze strany státu a cílem se tak stává snaha znovu dosáhnout autonomie bez toho, aby lidé byli kontrolováni ve svém soukromém životě státními institucemi. Tím se dle Buechlera liší od starých sociálních hnutí,

jejichž cílem bylo dosáhnout ekonomických práv ze strany státu. Nová sociální hnutí na rozdíl od starých směřují své aktivity od státního zřízení a jsou více orientována na své členy. Zabývají se jejich problémy v daleko osobnější, intimnější rovině, Osobní rovina života občanů se tak defacto stává politickou (Buechler, 1995).

Habermas (1995) o tomto fenoménu vyjadřuje jako o přesunu od staré politiky – zabývající se zejména bezpečností v oblasti vojenské, ekonomické, sociální nebo domácí – k politice nové, která se zaměřuje na problematiku rovnosti, seberealizace a individualismu, lidských práv a životní úrovně. Zatímco k problematice oné staré politiky se hlásí především podnikatelé, dělníci nebo takzvaná profesionální střední třída, novou politiku podporují pak především lidé s vyšším formálním vzděláním, mladší generace a takzvaná nová střední třída.

Podle Habermase došlo ke změně v původu konfliktů, na jejichž základě vůbec dochází ke vzniku sociálních hnutí. Zatímco dříve konflikt vyvolávala distribuce a materiální reprodukce – což jsou podle Habermase tedy staré konflikty, nové konflikty vznikají kvůli kulturní reprodukci, socializaci a sociální integraci. V těchto konfliktech stojí naproti sobě dva rozdílné tábory: na jedné straně jsou ti, kteří jsou přímo zapojeni do procesu produkce a mají tak přímý zájem v tom, aby nadále vzrůstal kapitál, zatímco na druhé straně se pohybuje řada různých skupin, které jsou spojeny právě kritikou tohoto růstu. Do těchto skupin patří lidé, kteří jsou vzdáleni právě od přímé produkce, více vnímají destruktivní dopad, který má neustálý růst kapitálu, anebo jsou těmito důsledky právě oni nejvíce zasaženi. Rozdílná je podle Habermase i forma, kterou na sebe stará a nová sociální hnutí berou. Zatímco stará hnutí vytvářela formální uskupení ve formě organizací nebo stran, nová hnutí na sebe berou často formu určitého protestu mimo parlamentární a institucionální uspořádání (Habermas, 1995).

Touraine (1985) k novým sociálním hnutím říká, že konfrontují systém, který dominuje právě nejen materiální produkci, ale také produkci informací a kultury jako takové. Nové konflikty, které jsou klíčové v moderní společnosti, jsou tak orientovány na problematiku kultury a zejména pak etiky. Nová sociální hnutí nemají tendenci se politizovat a přeměňovat v politické strany a jejich povaha není sociopolitická, ale sociokulturní. Stát a občanská společnost jsou od sebe čím dál tím vzdálenější, zatímco soukromý a veřejný život občanů čím dál tím více splývají dohromady. I on vztahuje tuto změnu a vývoj

sociálních hnutí k historickým a kulturním proměnám společnosti, konkrétně tedy společnosti západního světa, která prošla krizí svých hodnot, na kterých byla industriální společnost založená. Po ní přišly nové ekonomické výzvy, na jejichž základě docházelo k novým typům konfliktů, které daly vzniknout novému typu sociálních hnutí.

1.3. Kritika klasifikace sociálních hnutí

Toto poměrně striktní rozdělení na stará a nová sociální hnutí však od 90.let 20. století bylo značně kritizováno, k čemuž se vyjadřují také autoři Barša a Císař (2004). Rozdíly mezi starými a novými hnutími jsou v této typologii sociálních hnutí příliš radikálně stanoveny, což je pozorováno například na dělnickém hnutí, které sice bojovalo za zájmy ekonomického ražení, ale lze jej do jisté míry chápat také jako hnutí vytvářející novou kolektivní identitu, která si ve společnosti našla svůj vlastní prostor. Barša a Císař dokonce tvrdí, že některé konkrétní znaky dělnického hnutí (nebo alespoň určitých větví tohoto hnutí) pak přímo odpovídají znakům, kterými by se měla od starých sociálních hnutí odlišovat právě ona nová sociální hnutí – jedná se například o důraz na politickou decentralizaci či osobní rozvoj (Barša a Císař, 2004).

Habermasovo binární pojetí sociálních hnutí a chápání jejich bojů jako součást buď nové či staré politiky tak může opomíjet určitá propojení těchto dvou pólů. Cohen a Arato poukazují na určitou duální povahu sociálních hnutí, kterou lze vysledovat jak u starých, tak nových sociálních hnutí, která napovídá tomu, že charakteristiky těchto dvou odlišných typů hnutí se mohou vzájemně prolínat, a tím se znovu dostáváme k nedokonalosti této teorie dvou zcela protikladných typů sociálního hnutí. U starých sociálních hnutí lze tuto dualitu pozorovat u již zmíněného dělnického hnutí, u nových sociálních hnutí jako příklad může sloužit hnutí za občanská práva. Americké hnutí za občanská práva se vyznačovalo jak politickými cíli – snaha o ukončení segregace či rovnost práv pro všechny americké občany bez ohledu na barvu pleti – tak cíle kulturní, jako například boj proti rasovým předsudkům nebo snaha o re-definici identity amerických občanů. Kulturní boj s bojem politickým se stejně tak projevuje také u feministického hnutí, které je řazeno mezi nová sociální hnutí (Barša a Císař, 2004). Právě na příkladu feministického hnutí pak dokonce připouští možnost této duality a prolínání aspektů staré a nové politiky a konfliktů i sám Habermas. Feministické hnutí podle něj vykazuje známky jak defenzivní, tak ofenzivní povahy (a tím

starých i nových konfliktů a politik) v tom smyslu, že se staví proti patriarchálnímu systému nejen ve snaze odstranit utlačování žen ze strany mužů, ale zároveň také bojuje za nová a rovná práva a privilegia dříve určená jen mužům (Habermas, 1995). Snaha o sociální změny a proměnu kultury je tak u hnutí často spjatá s politickými cíli. Tato kritika tedy poukazuje na to, že nová a stará sociální hnutí nelze striktně oddělit pouze podle jejich zájmů a cílů, jelikož v sobě hnutí velmi často kloubí cíle odpovídající bojům v rámci takzvané staré i nové politiky.

2. Politický aktivismus

Politický aktivismus tvoří významnou část fungování sociálních hnutí a jiných aktivistických organizací občanské společnosti. Aktivisté vykonávají v rámci toho fungování celou řadu funkcí: naplňování poslání a cílů hnutí, získávání zdrojů a jejich mobilizace, interakce s politickými subjekty a institucemi nebo práce s médii (Císař, Navrátil, Vráblíková, 2011). V této práci doplňuje politický aktivismus a jeho typologie konceptuální rámec nových sociálních hnutí a slouží k hlubšímu porozumění konkrétních znaků, které jsou charakteristické pro výše rozdělené sociální hnutí. Při zkoumání sociálních hnutí lze rozlišovat několik různých typů politického aktivismu.

2.1. Typologie politického aktivismu

Petrow a Tarrow přišli se dvěma „variantami“ politického aktivismu – participační a transakční aktivismus. Podle autorů je participační aktivismus schopnost mobilizace jednotlivců a jejich zapojení do akce. Transakční aktivismus je pak označení pro spolupráci – trvalá i dočasná spojení mezi aktéry občanské společnosti (jako jsou organizace, hnutí, politické strany), elitami a dalšími klíčovými institucemi (Císař, 2008). Císař toto rozdělení dvou typů politického aktivismu rozvedl ještě dále. Participaci a transakci chápe jako různé dimenze politického aktivismu. Participační dimenze politického aktivismu podle Císaře znamená schopnost politických aktivistů mobilizovat další jednotlivce, tedy dokázat je zapojit do politického dění a participovat se na kolektivním jednání. Transakční dimenzi pak chápe jako schopnost aktivistů spolupracovat s dalšími subjekty, vytvářet vzájemně propojené sítě a defacto tak budovat určitou komunitu (Císař, 2008).

Císař se na politický aktivismus dívá jako na koncept, který lze popsat pomocí různých kombinací aktivismu a participace. Vymezuje pak tři různé možnosti: aktivismus s participací, aktivismus bez participace a participace bez aktivismu. Z těchto tří základních variant pak vychází při typologii 5 módů politického aktivismu. Aktivismus s participací definuje takzvaný **starý participační aktivismus**. Aktivismus bez participace pak charakterizuje 2 různé typy politického aktivismu: **nový transakční aktivismus** nebo **nový radikální aktivismus**. A poslední kombinace, tedy participace bez aktivismu, je definicí

pro mód **občanské sebeorganizace** a **masové mobilizace**. Občanská organizace a masová mobilizace jsou obě založené na individuální mobilizaci, která není zastřešená žádnou formální ani neformální skupinou, tedy není to aktivismus, který by byl součástí sociálních hnutí (Císař, 2008).

Podobným způsobem pak Císař společně s autory Vráblíkovou a Navrátilem (2011) sepsali typologii politického aktivismu, ve které rozlišují tři typy politického aktivismu, které lze pozorovat v rámci různých formálních či neformálních hnutí. Starý a nový politický aktivismus označují za základní dva typy a na základě studií kolektivního jednání v sociálních hnutích rozlišují tedy třetí typ, a to právě radikální politický aktivismus. Tyto tři typy jsou shodné s prvními třemi módy politického aktivismu, které vymezil dříve Císař ve své studii a o kterých padla v předchozím odstavci zmínka. První, starý typ politického aktivismu zahrnuje především různé odborové a zájmové skupiny. Historicky se pak řadí ke starým sociálním hnutím a vychází z dělnických hnutí a odborů. Obecně jsou hnutí a organizace, ke kterým patří starý typ politického aktivismu charakterizovány materialistickými a ekonomickými zájmy. Nový typ politického aktivismu se vyznačuje tím, že se zabývá především problematikou environmentalismu či lidských práv a je spojován s novými sociálními hnutími. Politický aktivismus nového typu je tak v západních demokraciích datován od přelomu 60. a 70. let 20. století původně byl vnímán jako nositel zcela nových repertoárů jednání a takového modelu, který spočíval ve spontánní participaci a volnější institucionalizaci. Časem však toto pojetí ztratilo na významu, když přirozeně začalo docházet k profesionalizaci a formalizaci. Nový typ aktivismu dodnes do určité míry spočívá především v nečlenských advokačních skupinách, které jsou profesionalizované, ale nejsou založené na členství. Místo toho jsou více orientované na vzájemnou meziorganizační spolupráci. Radikální aktivismus, ať už levicový nebo pravicový, na rozdíl od nových či starých typů nechce přijímat jen kompromisy a reformistická řešení daných problémů, čímž však jeho požadavky nejsou přijatelné většinou společnosti. Jsou zkrátka velmi radikální a nemají zájem o „spolupráci se systémem“. Radikální typ aktivismu je také velmi často spojován s nějakými konkrétními subkulturami a ve svých projevech a strategiích se zásadně odlišuje od nového i starého typu aktivismu. U takových politických hnutí pak navíc hraje v rámci formování kolektivní identity významnou roli i způsob jejich materiálního zajištění, které musí hnutí získávat autenticky a v souladu se svými politickými požadavky a hodnotami, což je právě významné zejména v kontrastu se starým typem politického aktivismu a starými sociálními hnutími (Císař et al., 2011).

Pro analýzu politického aktivismu a sociálních hnutí určují autoři 4 klíčové koncepty, na jejichž základě lze pozorovat, o jaký typ sociálního hnutí a aktivismu se jedná. Jsou jimi repertoár jednání, struktura politických příležitostí, organizační zdroje a transakční kapacita (Císař et al., 2011).

2.2.1. Repertoár jednání

S konceptem repertoáru jednání přišel Charles Tilly, podle kterého se jedná o určitý soubor rutinních praktik, které skrz záměrnou volbu vykonávají konkrétní aktéři. Znamená to tedy, že političtí aktivisté tak mají určitou škálu možností a způsobů, jakými mohou vznášet své požadavky a jak může vypadat jejich strategie jednání. S politickými aktivisty je tak sice často spojován pouze protestní způsob jednání, což ovšem není zcela správné uvažování (Císař, et al., 2011).

Aktivita, které lze zahrnout do repertoáru jednání, jsou naučené způsoby jednání, které jsou určitou součástí veřejné kultury naší společnosti. Jaké formy kolektivní akce a jednání dané sociální hnutí zvolí, jsou vybírány vůdci hnutí, podle toho, na co podle nich bude největší odezva veřejnosti. Formy jednání se tak mohou pro hnutí různým způsobem kombinovat, vyvíjet nebo měnit v průběhu času, jelikož v jejich zájmu je mobilizovat veřejnost. Přizpůsobují se tak odezvě, kterou jim občané dávají (Tarrow, 1998).

Formy jednání v repertoáru daného sociálního hnutí se mohou pohybovat na škále od mírumilovného vyjednávání přes různé stávky, v některých případech až po agresivní protesty. Kolektivní akce hnutí se v každém případě neomezují jen na demonstrace, ale využívají ve svých strategiích řadu různých forem jednání (Císař, et al., 2011). Konkrétní sociální skupiny se většinou uchylují k takovým formám jednání, se kterými mají již historickou zkušenost. Tarrow uvádí například dělnická hnutí, která se často uchylují ke stávkám, které pro ně fungují a mají s nimi zkušenost (Tarrow, 1998).

Stávky jsou obecně poměrně často využívanou formou jednání starých sociálních hnutí. Jejich repertoár jednání obsahuje také různé demonstrace a petice. K demonstracím a peticím se uchylují i nová sociální hnutí, jejich repertoár je ovšem ještě rozšířen o různé

happenings a performance. A právě radikální hnutí a radikální politický aktivismus se jako jediný uchyluje k násilným typům jednání a petice se v jejich repertoáru již vůbec nevyskytují (Císař et al., 2011).

2.2.2. Struktura politických příležitostí

Koncept struktury politických příležitostí je velmi často užíván k analýze sociálních hnutí a politického aktivismu. Tento koncept pochází z takzvaného model politického procesu, podle kterého určuje typ uspořádání vnějšího prostředí možnosti mobilizace a aktivismu. Struktura politických příležitostí tedy sleduje, jestli se sociální hnutí nachází v uzavřeném či otevřeném vnějším politickém prostředí a podle něj pak odvozuje, jaké příležitosti k jednání sociální hnutí má (Císař, et al., 2011).

Struktura politických příležitostí tak představuje externí kontext k sociálním hnutím a politickému aktivismu a jejich jednání (Meyer, 2002). Obecně se tak předpokládá, že v uzavřeném politickém prostředí mají sociální hnutí velmi málo politických příležitostí, zatímco otevřené prostředí nabízí mnohem více možností a usnadňuje aktivismus a mobilizaci (Císař et al., 2011). Podle Meyera však z analýzy samotného vnějšího politického prostředí nelze vyvozovat předpoklad úspěchu či neúspěchu sociálních hnutí. I v prostředí, které nenabízí žádné příležitosti, lze dosáhnout nějakých, alespoň dílčích úspěchů, zejména pak když spolu aktivisté zvládají efektivně komunikovat a existence hnutí jako takového vyvolá dojem možné změny ve společnosti (Meyer, 2002).

Zkoumat povahu vnějšího politického prostředí a analyzovat strukturu politických příležitostí lze podle těchto indikátorů: politické instituce a jejich otevřenost či uzavřenost, spojení hnutí uvnitř politického systému a jejich přítomnost nebo absence, a případné rozbroje elitních politických aktérů, jejichž existence může zvyšovat příležitosti sociálních hnutí zasahovat do politických jednání a rozhodování (Císař, et al., 2011).

2.2.3. Organizační zdroje

Organizační zdroje představují koncept, který vychází z teorie mobilizace zdrojů. Různé typy zdrojů jsou různým způsobem dostupné či nedostupné, přičemž tato dostupnost

se může v průběhu času měnit a ovlivňuje mobilizační a aktivistické možnosti a příležitosti sociálních hnutí (Císař, et al., 2011). Pouhá dostupnost či nedostupnost zdrojů však není jediným faktorem ovlivňujícím mobilizační schopnosti politických aktivistů. Se zdroji je potřeba umět efektivně pracovat a dokázat je správně koordinovat, aby splňovaly svůj potenciál pro možnosti kolektivního jednání a aktivismu. Mimo to je také důležité si uvědomit, že různé typy zdrojů jsou ve společnosti rozděleny různým způsobem. Redistribuce zdrojů jako taková tak může určité sociální skupiny znevýhodňovat oproti jiným, a i přes velké snahy různých aktérů změnit tyto nerovnosti, zůstávají některé skupiny již od začátku svých snah v privilegovaném postavení díky lepší dostupnosti zdrojů (Edwards a McCarthy, 2004).

Existuje řada různých typologií organizačních zdrojů. Typ daného zdroje totiž ovlivňuje jeho samotnou dostupnost, redistribuci a potřebu pro konkrétní skupiny aktivistů. Edwards a McCarthy (2004) například představují ucelenou typologii různých typů organizačních zdrojů, ve které vymezují celkem pět odlišných klíčových typů organizačních zdrojů. Jako první identifikují zdroje morální, do kterých zahrnují například legitimitu, prestiž, solidární podporu a podporu ze soucitu. Další zdroje jsou kulturní, patří do nich například specifické strategické know-how organizací nebo organizační a taktické repertoáry. Sociálně organizační zdroje pak jako další typ zahrnují schopnosti organizace nabrat dobrovolníky či rozšiřovat povědomí a informace skrz vybudované informační sítě. Jako specifický typ pak autoři vymezují lidské zdroje, do kterých se řadí práce, zkušenosti, schopnosti, leadership či specifická expertiza jedinců. Jako poslední jsou pak vymezeny materiální zdroje, jako je finanční i materiální kapitál, například kancelářské vybavení nebo jiný majetek.

2.2.4. Transakční kapacita

Císař, Navrátil a Vráblíková představují transakční kapacitu jako koncept, na základě kterého lze analyzovat hnutí a organizaci jako úspěšné i přesto, že nemobilizují velké množství jedinců (jejich mobilizační kapacita tak není příliš vysoká). Transakční kapacita pak vyjadřuje schopnost daného hnutí budovat meziorganizační sítě s jinými aktivistickými skupinami, navazovat různé vazby a vytvářet spolupráci s dalšími hnutími a jinými klíčovými aktéry. Oproti mobilizační kapacitě pak podle této definice transakční kapacita

dává důraz na organizační úroveň v občanské společnosti místo individuální úrovně (Císař, et al., 2011).

Pro analýzu transakční kapacity konkrétních typů politického aktivismu je vhodné zaměřit se na sociální síť. Autoři pak vymezují dvě rozdílné dimenze transakční kapacity, které jsou podle nich klíčové a ve výzkumu je vhodné je od sebe odlišit. První zkoumanou dimenzí transakční kapacity jsou reálně uskutečněné vazby organizacemi s jinými skupinami. Tato dimenze pak představuje reálnou transakční kapacitu, kterou organizace vykazuje navenek a směrem k ostatním organizacím a aktérům občanské společnosti. Druhou dimenzí je pak potenciální transakční kapacita, která tedy sleduje postavení dané organizace v organizační síti z hlediska zprostředkovaných meziorganizačních interakcí mezi ostatními aktéry v této síti (Císař, et al., 2011).

2.2. Virtuální aktivismus

Virtuální aktivismus lze podle Pavola Friče považovat za zcela nový typ aktivismu, ke kterému dochází v následku individualizačního trendu občanské participace. Tyto nové formy občanských aktivit jsou také výrazně podpořeny zejména extrémním rozmachem sociálních sítí jako je Facebook či Twitter. Pro takzvané virtuální aktivisty, nebo také kyberaktivisty, je charakteristickým znakem sociální networking, příspěvky do internetových diskuzí, blogování a podcasting, nebo třeba také psaní mobilizačních emailů či příspěvků na sociální síti (Frič, 2020).

Virtuální aktivismus je často považován za neseriózní a povrchní a bývá mu vyčítáno, že snižuje hodnotu a náročnost občanské role. V tomto kontextu se v souvislosti s virtuálním aktivismem objevují pojmy jako je slactivismus či klikivismus (Frič, 2020).

Označení klikivismus naráží na pouhé klikání myší jakožto novodobou formu aktivismu (Frič, 2020). White (2010) se o klikivismu vyjadřuje velmi negativně jako o aktivitě, která snižuje aktivismus na pouhé podepisování náhodných petic on-line a považuje jej za zničitelský pro všechna hnutí. Podle něj virtuální aktivismus zcela přebral tržní chování a uchýlil se k běžným praktikám marketingu, které škodí snahám sociálních hnutí. Virtuální aktivismus se z jeho pohledu sestává z neustálého monitoringu, analýzy dat,

emailového marketingu, reklamě a dalších marketingových strategií. Pro občana se pak politickým aktivismem stává pouhé kliknutí myši na několik odkazů a tlačítek, což White považuje za degradující tendenci, která se ale bude stále více rozšiřovat. Úspěch sociálních hnutí pak vnímají v tom, kolik on-line podpisů sesbírala v co nejkratším čase, místo ve skutečné mobilizaci občanů a sociální změně.

Podobně jako klicktivismus je pojem slactivismus používán v negativní konotaci s virtuálním aktivismem jakožto činností, kterou lidé dělají pro svůj dobrý pocit, že jsou nějakým způsobem aktivní, ačkoliv nemá žádný politický nebo sociální dopad. Slactivismus tak má popisovat formu aktivismu pro „líné občany“, kteří se nechtějí obtěžovat na žádných protestech, demonstracích nebo akcích a vystavovat se tak potenciálním rizikům. Mají pocit, že jsou dostatečně aktivní, když podepíší on-line petici a rozešlou dál všem svým kontaktům a dál se už o problematiku nemají potřebu zajímat, protože přeci udělali dost (Morozov, 2009). Tato „ulévácká“ podoba aktivismu tak jako by zcela vyškrtla skutečný význam aktivismu a byla jenom jeho prázdnou, bezduchou formou (Frič a Vávra, 2012).

Nelze ale všechny virtuální aktivisty označit za slactivisty či klicktivisty, lidé se mohou na internetu skutečně politicky aktivně angažovat. Velká část aktivit virtuálních aktivistů je tak považována za takzvaný seriózní aktivismus, který má skutečný dopad a nejedná se jen o prázdné klikání myši. Frič dokonce představuje i takzvaný žebříček internetové participace, jehož autoři vytvořili celkem 5 různých stupňů virtuální (internetové) participace. První kategorii tvoří takzvaní „diváci“, kteří jen pasivně přijímají informace, druhým stupněm jsou „sběratelé“, jejichž aktivitou je cílené vyhledávání určitých informací a do třetí kategorie pak patří „účastníci“, kteří na sociálních sítích aktivně komunikují. Tyto tři stupně virtuálního aktivismu skutečně nejsou považovány za seriózní aktivisty, ale poslední dva stupně žebříčku již jeho autoři označili za „pravé občanské participanty“, které již lze brát jako seriózní aktivisty. Jedná se o „posuzovatele“, kteří aktivně diskutují na internetových fórech, podepisují virtuální petice, zapojují se do diskuzí a podobně. Poslední a nejvíce seriózní kategorií aktivistů ve virtuálním světě jsou pak „tvůrci“, kteří sami publikují na sociálních sítích svůj vlastní obsah, nahrávají videa nebo fotografie či sami zakládají diskuze a diskuzní fóra (Frič, 2020).

Virtuální aktivisté se také často uchylují k mobilizační činnosti a vyzývají občany skrz různé nástroje virtuálního aktivismu k tradičním formám aktivismu, jako jsou demonstrace, stávky nebo protesty. Nedochozí tedy nutně k úpadu aktivismu kvůli nárůstu virtuálního aktivismu, naopak virtuální aktivismus může podporovat tradiční aktivismus a tyto dvě formy aktivismu tak mohou existovat vedle sebe velmi efektivně (Frič a Vávra, 2012).

2.2.1. Nástroje virtuálního aktivismu

Hana Holoubková ve své práci (2010) představuje přehledně celou řadu nástrojů virtuálního aktivismu. Mezi ty základní patří následující:

Webové stránky

Úlohou webových stránek je především přilákat pozornost, zaujmout a představit dané sociální hnutí nebo aktivistickou skupinu veřejnosti. Skrz webové stránky je pak veřejnost informována o této skupině či hnutí a jeho různých aktivitách, na stránkách se mohou objevovat výzvy v akcím nebo podpisů petice a skrz webové stránky se mohou díky možnosti stažení dále šířit různé klíčové materiály a dokumenty.

Blogging

Bloggingu se často věnují nejen organizace či hnutí, ale i jednotlivci nebo menší skupiny bez formálně organizační podoby. Blogging pak slouží ke zvyšování povědomí o dané problematice, lidé jej využívají jednak k možnosti vyjádření vlastního názoru, tak i jako nástroj k šíření informací mezi veřejnost. Může se jednat o různé formy blogů, od klasických psaných, přes audioblogy až po videoblogy.

E-mailový aktivismus

Aktivismus skrz e-mailovou komunikaci je velmi efektivním nástrojem ve virtuálním světě. Často bývá používán k mobilizaci a k výzvám k různým akcím různými aktivistickými organizacemi. Skrz e-mailovou komunikaci se pak mohou snadno šířit mezi

lidi například petice, odkazy na různé stránky, důležité informace o dané problematice nebo může dokonce sloužit například jako fundraisingový nástroj. E-mailový aktivismus je také využíván jako forma protestu, kdy zmobilizovaní jednotlivci používají e-mail jako nástroj k vyjádření svého nesouhlasu. Pro intenzivnější možnosti interakce se také někdy používají různé formy chatu nebo ‘instant messaging‘.

Sociální sítě

Online prostory, které nabízí sociální sítě, jsou ideálním místem pro aktivismus jednotlivců nebo i skupin a organizací. Skrz sociální sítě lze propagovat různé akce, kampaně, organizace, a i mobilizovat jednotlivce. Je velmi snadné zde vytvářet sociální skupiny založené na stejných zájmech či přesvědčeních a na sociálních sítích se tak vytváří celé online komunity, jejichž součástí jsou lidé, kteří se vzájemně z reálného života vůbec nemusí znát. Aktivismus na sociálních sítích umožňuje vzájemnou velmi rychlou komunikaci příznivců daných sociálních hnutí či skupin a efektivní rozšiřování těchto komunit. Mezi takto využívané sociální sítě patří dnes například Facebook, Twitter nebo i YouTube.

Negativní stránkou aktivismu na sociálních sítích může být řada neaktivních příznivců hnutí, kteří se sice do určité komunity přidají, ale pak už nijak nereagují na dění, a čím více takto pasivních členů hnutí (skupina nebo organizace) na sociálních sítích má, tím méně efektivní pak tento způsob aktivismu je. Na sociálních sítích je navíc registrována jenom určitá část občanů, takže ne všichni potenciální příznivci mají možnost vůbec o této aktivitě vědět. Aktivismus na sociálních sítích tedy může být velice efektivní, ale hnutí a organizace by měly dát k dispozici i jiné webové stránky, kde budou dávat vědět o svých aktivitách a kde je mohou jejich potenciální sympatizanti najít.

Online petice

Elektronická forma petice je téměř totožná s papírovou podobou petice, ale díky jejímu šíření po internetu lze během krátké doby nashromáždit obrovské množství podpisů a petice se dostane k daleko většímu množství lidí (Holoubková, 2010).

3. Ženský aktivismus

Role žen jakožto aktivistek či členek sociálních hnutí byla často znevažována, a to i přes to, jak klíčovou roli v nich často hrály. Nejednalo se pouze o hnutí za občanská práva, kde byla role žen aktivistek a členek nedoceněna nebo přehlížena, jednalo se o téměř všechny subjekty občanské společnosti. Zároveň však tyto stejné organizace, asociace a hnutí do velké míry závisely na neplacené práci žen (Rosenblum, 2002).

Přínos, který ale ženy mohou mít jakožto aktivistky v sociálních hnutích a členky organizací občanské společnosti mohou do veřejného prostoru a politických otázek vnést, však vůbec není nezanedbatelný. Rosenblum (2002) popisuje schopnost žen přinést do politických a sociálních otázek nové a velmi klíčové pohledy, které jsou z mužské perspektivy často vynechávány. Jedná se například o aspekt potřeby reciprocity a péče ve společnosti, místo pouhé spravedlnosti založené na čistě racionálním a ekonomickém přemýšlení, či schopnost rozeznávat mocenská uspořádání, která často muži nevnímají. Specificky ženské zkušenosti s životem v naší společnosti jsou také obrovským přínosem žen členek a aktivistek, která do občanské společnosti přináší a tento přínos je nenahraditelný. Nikdo jiný nedokáže lépe popsat, s čím ženy bojují a jaká problematika by měla mít prioritu ve veřejném prostoru.

Hnutí, kterým dominují ženy, a především tedy hnutí feministická, mají tendenci nevytvářet hierarchická vnitřní uspořádání. Vedení a nadřazenost některých členek či členů nad jinými typicky nemá místo ve feministických hnutích. Jsou naopak uspořádaná horizontálně – všichni členky a členové jsou si rovni, dělba práce mezi členy je minimální a místo formálních rozhodovacích procesů a se hnutí uchyluje o rozhodování skrz konsensus. Místo uplatňování autoritativní moci se tak členky a členové takových hnutí snaží o kompromisy, spolupráci a dohody. Snaha o zahrnutí všech členek a členů do rozhodovacích procesů vychází mimo jiné i z toho, že feministická hnutí rozumí tomu, v jakých podmínkách ženské hlasy nemají dostatek prostoru. V rámci těchto hnutí se naopak vytváří takový prostor, kde se ženy mohou aktivně zapojit a je jim nasloucháno (Rosenblum, 2002).

Je však důležité zde zmínit, že tento pohled na ženský aktivismus bývá kritizován a některými feministickými autorkami a autory dokonce odmítán, jak také sama Rosenblum píše. Tento popis aktivismu žen je dle některých velmi idealizovaný a nelze vnímat všechna ženská hnutí a organizace tímto způsobem – dokud se jedná o organizace malých rozměrů, je sice možné udržet si neformální uspořádání, ovšem s rostoucím počtem členů, nebo případným přechodem na úroveň politických uskupení a stran, je velmi častý nástup více hierarchických a formálních struktur (Rosenblum, 2002).

3.1 Teorie intersekcionality

V teorii by tedy feministická hnutí měla vést k rovnosti pro všechny. Ne všechny ženy si však v praxi byly vždycky tak docela rovny. Zkušenosti a žitá realita černých žen byly tradičně vynechávány z feministických teorií a hnutí. Zároveň nebyly zohledňovány ani ve veřejném anti-rasistickém politickém diskurzu. I uvnitř marginalizovaných skupin, jako jsou v tomto případě na jedné straně ženy a na druhé straně POC (people of color), dochází k diskriminaci a upřednostňování určitých členů těchto skupin před jinými. Pokud se jedná o ženy a diskriminaci na základě pohlaví, feminismus se tradičně zabývá především bílými ženami, a právě bílá žena je považována za skrz pohled feminismu tradičně jako hlavní aktér, na němž je pácháno utlačování. Bílé ženy jsou pak chápány jako vlastně jediné aktivistky v této sociální problematice. Stejně tak hnutí za občanská práva v USA a další antirasistická hnutí vnímají v utlačované skupině POC primárně muže – ženy do tohoto narativu zpravidla nebývají zapojeny. Aktivistou je v tomto případě černý muž (Crenshaw, 1989). Právě toto zaměření se na privilegované členy marginalizovaných sociálních skupin způsobuje velmi zkreslený pohled na to, jaké to je zažít sexismus či rasismus, jelikož je reprezentována zkušenost pouze některých lidí a to těch, kteří zažívají diskriminaci jen z jedné strany. Černé ženy se tak ocitají na křižovatce vzájemně se prolínajících diskriminací. Tento fenomén se nazývá intersekcionalita.

Kimberlé Williams Crenshaw v roce 1989 popsala intersekcionalitu jako vzájemně se prolínající sociální identity a s nimi spojené systematické utlačování a diskriminace. Své pojetí intersekcionality představila v kontextu diskriminace černých žen a popsala, že negativní životní zkušenost černých žen v americké společnosti není jen souhrn rasové a genderové diskriminace, ale že tato systematická utlačování se navzájem prolínají, násobí se a vytváří novou a specifickou realitu, ve které tyto ženy žijí (Crenshaw, 1989). Pokud se

tedy snažíme chápat a analyzovat realitu černých žen a diskriminaci, kterou zažívají, je důležité se na problematiku dívat právě skrz teorii intersekcionality.

Crenshaw ukazuje, že díky intersekcionalitě dokážeme vnímat problematiku žité zkušenosti černých žen jako skutečně komplexní problém, kdy se nejedná jen o souhrn různých utlačování na základě jejich pohlaví a rasy ze strany zbytku společnosti, ale že zároveň zažívají utlačování i v rámci těchto diskriminovaných skupin ze strany bílých žen a černých mužů. (Crenshaw, 1989). Prolínají se zde tedy různé proudy diskriminace a vytváří vlastně další způsoby utlačování, se kterými se černé ženy musí vypořádávat – jejich práva nebyla zohledňována ani v rámci feministického boje za práva žen, ani v rámci hnutí za občanská práva černých lidí v USA.

3.2 Černý a bílý feminismus

Bílý supermacismus (neboli nadřazenost bílé rasy) je de facto jedním ze základů, na kterých bylo feministické hnutí ve svém počátku vystavěno. Kvůli tomuto hluboko zakořeněnému rasismu bylo feministické hnutí označováno za hnutí pouze pro bílé. Feministky černé pleti upozorňující na tuto skutečnost považují právě toto zakořenění a určitý „status quo“, který je tím ve feministickém hnutí nastaven, za zásadní problém. Bílé feministky problém rasismu buď zcela (často záměrně) ignorují, anebo si ho ani nejsou vědomy. Ignorace rasistické problematiky v rámci feministického hnutí pak bílým ženám dovoluje udávat směr, kterým se feminismus ubírá a upřednostňovat vlastní zájmy, aniž by musely brát v potaz specifické potřeby a priority černošských žen. Feministické hnutí tak má nálepkou určitého kulturního majetku, který náleží jen bílým ženám (Bridewell, 2016).

Bridewell jako zásadní problém tohoto „mainstreamového“ feministického hnutí neboli bílého feminismu, označuje, že bílé ženy si nepřipouští rozdíly mezi černými ženami a bílými ženami. Kvůli tomu poté pracují s předpokladem, že skutečné žité zkušenosti všech žen jsou si velmi podobné, ba téměř stejné. Tento pohled pak vytváří určitou homogenitu, skrz kterou se bílý feminismus dívá na společnost – všechny ženy jsou utlačované a toto utlačování všechny ženy prožívají stejným způsobem a na stejné úrovni. Tímto pohledem jsou ale černé ženy a jejich hlas umlčovány a upozadovány. Homogenní pohled na problematiku znemožňuje vnímat různorodost problémů, kterým různé ženy z různých

důvodů čelí. Násilí a utlačování zažívají všechny ženy, ať už je barva jejich pleti jakákoliv. Klíčové však je uvědomění, že zkušenost černých žen s násilím je jiná, než zkušenost že bílých – nejen kvůli svému pohlaví, ale i barvě pleti a třídnímu postavení. Tím se opět vracíme k intersekcionalitě a jak je důležité ji rozeznávat v žitých zkušenostech černých žen. Jinak se bude nadále stávat, že specifické problémy, kterým černé ženy ve společnosti čelí, budou nadále přehlíženy (Bridewell, 2016). Černé ženy zažívají defacto trojitě utlačování – čelí rasismu, sexismu a klasicismu (třídní diskriminaci). Bílý feminismus tato propojení a intersekcionalitu ale nerozeznává a mainstreamové feministické hnutí tak zůstává imunní vůči černým ženám a jejich agendě, a upřednostňován je diskurz, který nahrává bílým ženám a jejich problémům, kdy se zpravidla bojuje „pouze“ se sexismem ve společnosti. Feministky se zaměřují tedy na problémy, kterým čelí kvůli své ženské identitě, ale opomíjí problémy černých žen, kde se identita ženy mísí s identitou POC a zároveň nižší třídní identitou – Crenshaw doslova používá výraz *intersekcionalní identita* černých žen (Bridewell, 2016).

Černé feministky jsou tyto vzájemně propojené systémy utlačování schopné identifikovat a adresovat, na rozdíl od žen bílých si totiž nemohou dovolit tuto problematiku ignorovat, jelikož se jedná o jejich každodenní žitou realitu. Ignorování těchto propojených systémů by tak bylo ignorováním jejich vlastní identity. V mainstreamovém bílém feminismu pro jejich agendu a priority však není místo (Bridewell, 2016). Černý feminismus na rozdíl od feminismu jako takového je tedy založen na inkluzivitě a rovnosti všech žen.

Hnutí černého feminismus je otevřeno úplně všem, nehledě na etnicitu a barvu pleti. Pro černý feminismus platí, že žádná žena nemůže být svobodná, pokud nejsou svobodné všechny ženy. Černý feminismus, oproti bílému, dává černým ženám potřebný prostor a validitu jejich osobním zkušenostem a problémům. Zároveň jim umožňuje své zkušenosti hlouběji rozpoznávat a zkoumat a vytvářet tak prostředí a požadavky, které povedou k ukončení jejich utlačování (Bridewell, 2016).

4. Teritoriální kontext – občanská společnost v USA

Jelikož se tato práce zabývá sociálním hnutím zakořeněným ve Spojených státech amerických, je namístě alespoň krátce uvést tuto problematiku do kontextu občanské společnosti a jejího vývoje v USA.

Občanská společnost se v USA vyvíjela poněkud odlišným způsobem než v Evropě. Na rozdíl od Evropy se Amerika nikdy nepotýkala s feudalismem a v demokratizačním procesu a vývoji moderního státu tak společenské elity nehrály tak významnou roli. Naopak daleko větší roli v tomto procesu budování demokratického státního uspořádání hrál spolkový život a vznikající zájmové skupiny, což dnes můžeme chápat jako občanskou společnost (Müller, 2010).

V Evropě sledujeme rozmach dobrovolnictví a různých zájmových skupinových sdružení až na přelomu 19. a 20. století, do té doby se však jednalo o fenomén týkající se Spojených států (Frič a Bútora, 2005). Dá se říci, že občanská společnost svým způsobem dokonce předcházela vzniku státu na severoamerickém kontinentě (Müller, 2010).

Vznik a vývoj občanské společnosti, respektive organizovaného občanského sektoru (OOS) si dnes vysvětlujeme na základě různých teorií (pozn. – terminologie se může lišit, často se tak setkáváme s tím, že termín občanský sektor je používán ve stejném významu jako například neziskový či nevládní sektor). Jednou z těchto teorií je také teorie sociálních zdrojů, která nabízí odpověď na otázku vzniku OOS v různých zemích světa v jejím propojení s konkrétními společenskými vrstvami v kontextu „historické role těchto vrstev v politickém zápasu o podobu státu v dané zemi“ (Frič a Bútora, 2005). Salomon a Anheier (1998) vytvořili typologii 4 různých modelů vztahu OOS a společnosti. Jsou to tyto modely: liberální model, sociálně-demokratický model, korporativistický model a etatistický model (Frič a Bútora, 2005). Spojené státy spadají do modelu liberálního, pro který je typický minimální zásah státu do zabezpečování služeb a servisu pro společnost a tato role je naplněna skrz soukromou iniciativu a občanskou společnost. Salomon a Anheier ji spojují s postupující střední třídou společnosti, která se nikdy nepotýkala s tlakem tradičních vlastníků půdy nebo velmi silného dělnického hnutí (Frič a Bútora, 2005). Salomon a Anheier do tohoto modelu tedy zařazují právě USA, kde je poměrně rozvinutý neziskový

sektor a stát se v rozvoji sociální péče příliš neangažuje. Jako důvody tohoto uspořádání v USA, kdy zejména ve srovnání s jinými západními zeměmi sociální stát a vůbec podpora ze strany politiky směrem ke státem zajištěnému sociálnímu zabezpečení velmi jsou velmi malé, uvádí autoři také fakt, že střední dělnická třída se v USA nikdy nebyla schopna natolik sjednotit, aby si takovou podporu od státu vydobyla, zejména kvůli rasové problematice, která tuto sociální vrstvu rozdělovala (Salomon a Anheier, 1998).

Salomon a Anheier podobným způsobem také vytyčili typologii partnerství mezi občanským sektorem a státem. Celkem podle nich existují tři takové modely a to: německý korporativistický model (který je typičtější pro staré OOS), model zájmových skupin a model programové spolupráce. Druhý jmenovaný model, tedy model zájmových skupin se také nazývá americkým modelem spolupráce a vyznačuje se tím, že organizace občanské společnosti se mohou podílet skrz lobbying svým vlivem na legislativní proces státu (Frič a Bútor, 2005)

5. Vznik sociálního hnutí Black Lives Matter

Než se tato práce přesune k empirické části, je důležité krátce představit předmět celého výzkumu, tedy sociální hnutí Black Lives Matter. Vznik tohoto hnutí se datuje od roku 2013 a jako ke svému úplnému počátku se odkazuje ke vzniku hashtagu na sociálních sítích. Za vytvořením #BlackLivesMatter a jeho následnou přetvořením v toto hnutí stojí tři černé aktivistky: Alicia Garza, Patrisse Cullors a Opal Tometi. Popudem k jeho vytvoření jim byla smrt Trayona Martina, jehož vrah George Zimmerman byl soudem shledán nevinným (Black Lives Matter, n.d.a).

K většímu rozšíření #BlackLivesMatter došlo pak v následujícím roce. Vraždy dalších černochoů, které nebyly spravedlivě potrestány, a zejména pak vražda Mikea Browna, kterého zabil příslušník policie Darren Wilson ve Fergusonu velmi silně rezonovala s černošskou komunitou, a to nejen s tou místní ve státě Missouri, ale získala pozornost komunit i v jiných částech Spojených států (Linscott, 2017). V reakci na tuto vraždu byly ve Fergusonu zorganizovány masové protesty, které byly brutálně potlačeny policejní silou a na tento popud se k místní komunitě v protestu přidali právě i členové nově vzniklého hnutí. Na podporu protestů ve Fergusonu dorazilo několik set lidí a tento protest se poté stal symbolem útlaku černošských komunit a vzorem pro vznik dalších odnoží hnutí Black Lives Matter v 18 různých městech ve Spojených státech. Začala tak vznikat infrastruktura hnutí v globálním měřítku a co začalo jako hashtag na sociálních sítích a aktivizační povel se rozvinulo v sociální hnutí obřích rozměrů. Myšlenka hnutí Black Lives Matter a snaha konečně dosáhnout rasové rovnosti bez diskriminace a násilí na základě barvy pleti se postupně rozšířila a hnutí je tak známé takřka po celém světě. (Black Lives Matter, n.d.a).

Oficiálně hnutí Black Lives Matter samo sebe označuje jako „*ideologickou a politickou intervenci ve světě, kde jsou černé životy systematicky a záměrně ničeny. (Hnutí BLM) je ujištěním lidskosti černých lidí, našeho přínosu této společnosti a naší odolnosti tváří v tvář smrtelnému útlaku.*“ (Black Lives Matter, n.d.a). Bojuje za vymýcení bílého supermacismu, proti institucionalizovanému rasismu a proti násilí nepoměrně páchaném na černošském obyvatelstvu ze strany státu a policie (Black Lives Matter, n.d.b). Kromě toho hnutí za svá centrální témata označuje také problematiku marginalizovaných skupin právě přímo v černošských komunitách a dává důraz na inkluzi všech lidí, kteří jsou utlačováni na základě své barvy kůže, a to i těch, u kterých se tento útlak prolíná s diskriminací jiného

rázu, ať už na základě sexuální orientace anebo, což je obzvlášť zdůrazňováno, na základě genderu (Black Lives Matter, n.d.a).

EMPIRICKÁ ČÁST

6. Metodologie

6.1. Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem této diplomové práce je popsat a porozumět sociálnímu hnutí Black Lives Matter, a to v kontextu jeho propojení s feministickým hnutím a skrz charakteristiky sociálních hnutí. Celý výzkum a cíl práce vychází z konceptuálního rámce teorie nových sociálních hnutí, politického aktivismu a teorie intersekcionality.

Práce si klade dvě výzkumné otázky a jednu podotázku:

1. VO: Jak lze charakterizovat sociální hnutí Black Lives Matter – naplňuje znaky nových sociálních hnutí?

a: Potvrzuje hnutí Black Lives Matter kritiku klasifikace sociálních hnutí na staré a nové a lze tedy hnutí BLM použít jako argument pro kritiku této klasifikace?

V rámci této otázky si práce klade cíl zkoumat a vyhledávat konkrétní znaky připisované novým sociálním hnutím a na základě jejich naplnění či nenaplnění pak charakterizovat samotné sociální hnutí. Jelikož je však tato klasifikace sociálních hnutí, která hledí na naplňování buď těch či oněch znaků (připisovaných v rámci této klasifikace buď novým či starým sociálním hnutím) kritizována a označována za příliš striktní, což je blíže popsáno v předchozích kapitolách této práce, je zároveň v práci zkoumáno i to, zda sociální hnutí BLM nenaplňuje i znaky, které jsou připisovány hnutím starým a zda je tedy v kontextu tohoto hnutí relevantní onu klasifikaci zpochybnit.

2. VO: Jak jsou ženy a ženský aktivismus vnímány v rámci hnutí Black Lives Matter?

Jelikož hnutí Black Lives Matter založily tři černé ženy, je aktivismus žen a feministické hnutí od počátku v úzkém spojení s hnutím Black Lives Matter. Feministické

hnutí je zároveň příkladem sociálního hnutí, na základě kterého lze kriticky pohlížet na teorii nových sociálních hnutí, čímž tato VO navazuje na první otázku a práce tak skrz ni může lépe porozumět hnutí BLM. Pohledem intersekcionalní teorie se pak nabízí zkoumat feminismus a ženský aktivismus v rámci hnutí a klást si otázku, zda v samotném hnutí nedochází k intersekcionalní diskriminaci žen. V této práci tedy bude prozkoumána také tato skutečnost a cílem je objasnit a porozumět, jakým způsobem samotné hnutí vnímá ženy a jakou roli naplňují v celém hnutí aktivistky a ženský, intersekcionalní aktivismus.

6.2. Kvalitativní výzkum

Tato práce bude ve své výzkumné části využívat kvalitativní strategii výzkumu. Obecně lze říct, že kvalitativní výzkumné strategie jsou především zaměřeny na snahu lépe porozumět sociální realitě, ve které žijeme, ovšem definice kvalitativního výzkumu není ani zdaleka tak jednoduchá, jelikož kvalitativní výzkum v sociálních vědách je velmi širokou disciplínou. Hedvika Novotná však podstatu kvalitativních výzkumných strategií definuje jako zprostředkování nových zjištění a popis a porozumění různých zkoumaných fenoménů, především skrz formu textu, a to na různých úrovních: může se jednat o to, co lidé (nebo vybraná skupina lidí) dělá, jak toto své jednání chápe a jak ho prožívá. Kvalitativní výzkum se také zabývá prostředím, kde k tomuto jednání dochází, za jakých okolností a případně kdy k němu dochází (Novotná, et al., 2019).

Při použití kvalitativních strategií výzkumu je důležité dbát především na tyto 4 klíčové aspekty: transparentnost, reflexivita, objektivita (a subjektivita) a možnosti zobecnění. V rámci **objektivity a subjektivity** je důležité nezapomínat na to, že data jsou sesbíraná od konkrétních aktérů, kteří danou situaci či zkoumaný fenomén vnímají svým vlastním subjektivním způsobem – tato subjektivita se tedy v rámci výzkumu a interpretace dat musí nutně zohledňovat. Objektivitu v kontextu vytváření kvalitativního výzkumu je nutné zas využívat v tom smyslu, že je zohledněn terén – kontext, ve kterém ke sledovanému fenoménu dochází a kde je zkoumán. S tím souvisí také právě **reflexivita**, kterou lze vnímat ve dvou různých rovinách – subjektivní a epistemologické. Subjektivní reflexivitou je myšleno, že výzkumník dokáže vnímat a reflektovat fakt, že jeho vlastní individualita nutně ovlivňuje celý výzkum. Epistemologická reflexivita se pak podobným způsobem zaměřuje na nástroje, které jsou v průběhu výzkumu různým způsobem používány. Výzkumník by tak měl průběžně reflektovat, zda vhodně vybral způsob sběru a analýzy dat, metodologické

postupy a podobně. Princip **transparentnosti** výzkumu navazuje právě na tuto reflexivitu. Analýza, interpretace, závěry i pak konečné prezentování závěrů výzkumu by měly obsahovat reflexi celého výzkumu, a tedy jak výzkum probíhal, co se dařilo a co muselo být v průběhu výzkumu na základě reflexivity změněno. **Zobecnění** nebo také situovaná generalizace znamená, že pokud celý výzkum probíhal výše popsaným způsobem, je pak možné, aby pak výzkumník došel k platným závěrům popisu a porozumění sledovaného fenoménu v konkrétním prostředí, za konkrétních podmínek a konkrétním výzkumníkem (Novotná, 2019).

6.3. Výzkumný přístup a popis dat

Ve výzkumné části tato práce využívá výhradně nevtíravých výzkumných přístupů. Sběr a analýza dat se tedy vztahují k datovému souboru, který již existoval bez jakéhokoliv propojení s touto prací. Důvodem využití nevtíravých přístupů k výzkumu je především povaha a téma této práce. Vzhledem k tomu, že výzkumné otázky a cíl hnutí se zabývá aktéry, se kterými by bylo mimořádně náročné dělat rozhovory, nebo jako sběr dat zařadit metodu zúčastněného či nezúčastněného pozorování, a to proto, že aktéři se nachází na území USA (a mně jakožto autorce této práce chybí kontakty potřebné pro případné rozhovory vedené s aktéry v online prostoru) se tak jako jediné východisko jevílo využít k výzkumu již existující data.

Veškerá data využita k výzkumu v této práci lze zařadit do kategorie **virtuálních dat**. Mezi tato data lze zařadit jakékoliv analyzované materiály, které se nachází ve virtuálním, internetovém prostředí. Jejich podoba může být jak psaná, tak například audiovizuální. (Novotná, et al, 2019). Jedním z typu dat využitých v této práci jsou příspěvky na sociální síti Twitter. Konkrétně se jedná o příspěvky, jejichž autorem je oficiální twitterový účet sociálního hnutí Black Lives Matter a které byly na sociální síť přidány v roce 2020. Novější příspěvky pro analýzu nebyly vybrány především kvůli tomu, že vzniklý datový soubor by byl příliš velký, což pro účely této práce není nutné. V práci dále vysvětlím, proč byl pro analýzu příspěvků na Twitteru vybrán právě rok 2020.

Využívání sociální sítě Twitter v kvalitativním výzkumu je pořád poměrně nový, avšak ne zcela ojedinělý fenomén. Bonnie Stewart (2017) ve své práci osvětlující povahu jejího vlastního výzkumu na Twitteru uvádí, že tato platforma je vhodná právě pro výzkum, jeho cílem je hlubší porozumění konkrétnímu kulturnímu či sociálnímu fenoménu, případně

získání nových perspektiv na daný fenomén. Twitter uživatelům (a také výzkumníkům) umožňuje vyhledat si konkrétní příspěvky, které lze filtrovat na základě řady kategorií. Lze tak vyhledávat příspěvky dle klíčových slov, použitých hashtagů nebo příspěvky, jejichž autorem je konkrétní uživatel. Tyto příspěvky, nebo také tweety, lze pak filtrovat podle různých kritérií, pro tuto práci je zejména relevantní, že lze filtrovat na základě data, kdy byly na sociální síť přidány.

Dalšími materiály, které jsou podrobeny analýze v empirické části této práce jsou pak články, a to jak odborného charakteru, které byly publikovány ve vědeckých časopisech a periodikách, tak novinářské články vydané v publikacích neoborného typu. Mimo tyto články jsou také analyzovány rozhovory, které mají ve virtuálním prostředí audiovizuální podobu. Tyto materiály jsou tedy také samozřejmě řazeny mezi virtuální data, lze je však také považovat za **data mediálního typu**, v případě zmíněných rozhovorů je ještě možné využít kategorii **audiovizuálních dat**. Dále pak do analýzy vstoupila **data institucionální**, což jsou různé oficiální dokumenty, jejichž autorem je samotné hnutí BLM (Novotná, et al, 2019).

Díky této kombinaci různých typů dat (společně s kombinací více teorií v rámci konceptuálního rámce) ve výzkumu pak dochází k takzvané triangulaci dat. Triangulace dat je nástroj využívaný během výzkumu, jehož cílem je posilovat kvalitu a úroveň kvalitativního výzkumu skrz využívání různých dat, metod a také kombinace více teoretických rámců (Novotná, et al, 2019).

6.4. Časové vymezení pro analýzu dat z Twitteru

Pro výzkum a sběr dat na Twitteru bylo vymezeno časové období roku 2020. Rok 2020 byl jako ohraničení výzkumu vybrán nejen proto, že se jedná o poměrně nedávné časové období, ale tento rok pro hnutí Black Lives Matter navíc naprosto stěžejním milníkem, a to především z následujících důvodů:

- V roce 2020 hnutí Black Lives Matter svolalo a uskutečnilo protesty takových rozměrů, jaké Spojené státy neviděly od protestů po vraždě Martina Luthera Kinga v roce 1968. Tato vlna masových protestů nastala v reakci na vraždu jiného příslušníka černošské menšiny, a to George Floyda. George Floyd byl zavražděn v květnu 2020 policejními jednotkami v Minneapolis ve státě Minnesota. Pokojné demonstrace, ale i radikální projevy občanské

neposlušnosti vypukly všude po celých Spojených státech a jelikož video, na kterém byla vražda George Floyd zachycena (ve videu bylo zaznamenáno, jak Floyd opakuje slova *I can't breathe*, zatímco mu na krku klečí bílý příslušník policie jménem Derek Chauvin), společně se zprávou o této obří vlně protestů v USA, se rozšířilo po celém světě, demonstrace proti rasově motivovanému násilí pod záštitou hnutí Black Lives Matter pak vypukly v metropolích po celém světě (Altman, 2020).

- Rok 2020 byl poznamenán pandemií Covidu 19 a pro hnutí Black Lives Matter se stal klíčovým tématem v oblasti problémů s rasismem ve zdravotnictví. Hnutí se zabývalo pandemií zejména v kontextu jejich zdravotních i sociálních dopadů, které byly nepoměrně horší pro černošskou menšinu v USA. V poměru k počtu Afroameričanů v celkové populaci USA jich na Covid 19 zemřelo více než bílých Američanů, téměř polovina Afroameričanů ztratila v důsledku pandemie práci a většina příslušníků černošské menšiny nějakým způsobem ekonomicky výrazně utrpěla kvůli dopadům covidu. I tato tematika tak rezonovala na protestech v ulicích amerických měst (Altman, 2020).
- Na podzim 2020 se v USA konaly prezidentské volby, které z pohledu hnutí BLM byly naprosto zásadní. Po 4 letech, kdy byl prezidentem Donald Trump, který svými postoji rozděloval celou americkou společnost zejména v otázkách spojených s rasovou tematikou, otevřeně se stavěl proti hnutí BLM i proti protestům, které jsou popsány v předchozím odstavci a jeho názory byly často velmi rasistické a sexistické, vidělo hnutí BLM v blížících se volbách naději na změnu. Snaha o to, aby Donald Trump nebyl znovu zvolen v prezidentských volbách, byla dalším výrazným tématem hnutí BLM, které z roku 2020 dělá zásadní milník pro hnutí (Altman, 2020).

Z těchto důvodů lze z příspěvků hnutí BLM na Twitteru vyčíst obrovské množství informací relevantních pro účely výzkumu v této práci.

6.5. Analýza dat

Pro zpracování a sběr dat byla v této práci využita kombinace analýzy dokumentů a tematické analýzy.

Analýzu dokumentů je možné chápat jako velmi širokou výzkumnou strategii, lze se na ni ve více konkrétním pojetí dívat především jako na analýzu různých typů již existujících materiálů, relevantních pro dané cíle práce. Tímto analytickým postupem tedy lze zpracovávat i data, která nebyl vytvořena samotným výzkumníkem. V takovém případě pak výzkumník vybírá již existující materiály a sbírá a selektuje tak data. Tento výzkumný postup má svá specifika, jelikož se na vytváření těchto dat výzkumník sám nepodílí, nemá ani možnost je ovlivňovat a jeho vstup a vliv pak přichází právě až ve chvíli výběru z konkrétních materiálů. Může pak být potenciálně problematické, že výzkumník není podrobně seznámen s kontextem, ve kterém tato data vznikala a držet se pak zmíněné reflexivity v kvalitativním výzkumu je náročné. O to důležitější je pak pro výzkumníka vybírat data pečlivě a ověřovat si jejich výpovědní hodnotu, kvalitu a důvěryhodnost (Miovský, 2006). Analýza dokumentů je často využívána v kombinaci s další kvalitativní (popřípadě kvantitativní metodou), v této práci se bude tedy jednat o kombinaci analýzy dokumentů s tematickou analýzou. Podle některých autorů, například Browena, (2009). je tematická analýza dokonce částečně součástí analýzy dokumentů. V rámci analýzy dokumentů tak dochází k několika krokům, během kterých výzkumník dokumenty nejprve prochází povrchně a zhodnotí, zda jsou relevantní a případně jaké části daného dokumentu jsou pro daný výzkum a konkrétní výzkumné otázky podstatné. Dále výzkumník prostuduje dokumenty důkladněji, během toho také kóduje a kódy řadí do kategorií. V této fázi se tedy z dat krystalizují témata, která se vztahují ke zkoumanému fenoménu daného výzkumu. Nakonec se výzkumník uchýlí k interpretaci a dojde k závěrům výzkumu. V rámci vyhodnocování relevance daného dokumentu je důležité vzít v potaz kontext, ve kterém materiál vznikl, za jakým účelem a jakým způsobem (Browen, 2009).

Tematická analýza jako taková je velmi flexibilní metodou zpracování dat v kvalitativním výzkumu. Jejím charakteristickým rysem je identifikace a hledání 'témat' v datech, která jsou předmětem výzkumu. Je to metoda, která není zatím příliš pevně ukotvena v porovnání s jinými výzkumnými metodami, ale Braun a Clarke (2006) však konstatují, že se skutečně jedná o velmi často užívanou metodu v sociálně-vědných výzkumných projektech. Tematická analýza, na rozdíl od ostatních metod, ve své flexibilitě

nevyžaduje takové technické schopnosti a může být použita v kontextu různých teoretických rámců, nebo kombinaci více různých rámců, není však nutné ji na teorii vázat vůbec (Braun a Clarke, 2006).

Témata, která během tematické analýzy výzkumník v datech identifikuje, většinou odpovídají informacím vztahujícím se k výzkumným otázkám, která se v datech opakují pravidelně a lze je tak považovat za klíčové – skrz ně pak lze odpovědět na tyto výzkumné otázky. Co lze považovat za téma pak závisí na samotném výzkumníkovi a jeho uvážení. Například četnost výskytu dané informace, ačkoliv není tím, co je v kvalitativním výzkumu důležitým jevem, může být výzkumníkem použita jako ukazatel, zda se jedná o jedno z témat. Témata pak výzkumník hledá skrz kódování dat a následné třídění těchto kódů (Braun a Clarke, 2006).

Otevřené kódování

Data byla analyzována pomocí otevřeného kódování. Ačkoliv je kvalitativní výzkum primárně induktivní, tedy kódy nejsou dopředu stanoveny a vychází až z dat a tvoří se postupně v průběhu analýzy, tato práce kombinuje induktivní způsob kódování s deduktivním, tedy kódy jako takové vznikají až během analýzy, avšak při kódování je vycházeno z výzkumných otázek a z celého konceptuálního rámce (Novotná et al, 2019).

6.6. Hodnocení výzkumu a pramenů

Výzkum této diplomové práce je z velké části založen na datech ze sociální sítě Twitter. Sbírat data na sociálních sítích má svá určitá omezení. Vzhledem k tomu, že příspěvky mohou být zpětně smazány, ať už z vůle jejich autora či kvůli nahlášení třetí strany mohou být smazány samotnou platformou, neexistuje úplná jistota, že analyzovaný vzorek za vybrané časové období je kompletní. Stejně tak mohou být příspěvky citované v práci smazány a nemusí být možné je pak zpětně dohledat a ověřit. Podobná nestálost zdrojů je však i u dalších virtuálních dat, zpětně smazány či upraveny mohou být webové stránky či články. Důsledné odkazování je tak při práci s tímto typem pramenů klíčové.

S analýzou příspěvků na Twitteru pak také souvisí fakt, že se jedná o poměrně nový způsob sběru dat a práce se sociálními sítěmi ve výzkumu je tak stále v procesu zakotvení do metodologických postupů. Při využití citací příspěvků z Twitteru je v tuto chvíli nutné

uvést do seznamu citovaných zdrojů nejen odkaz na konkrétní Tweet, ale i úplné znění daného příspěvku (taková pravidla uvádí citační norma použitá v této práci, tedy APA 7). Tento způsob odkazování může v případě častých citací z Twitteru vést k velmi dlouhým a nepraktickým seznamům zdrojů. Je tedy otázkou, zda se tato norma časem nezmění.

Aby bylo možné kódovat příspěvky z Twitteru pro účely kvalitativního výzkumu, neexistuje v tuto chvíli efektivnější způsob, než vytvoření snímků obrazovky jednotlivých příspěvků (nebo samozřejmě snímků několika příspěvků najednou), ze kterých se vytvoří dokument ve formátu pdf, který lze následně kódovat skrz komentáře v souboru. Jedná se však o proces, který je poměrně zdlouhavý.

Časově náročný může být také proces analýzy dat v audiovizuální podobě, která jsou v této práci také využita. Jelikož se jedná o rozhovory ve formě videí dostupné na platformě Youtube, je možné si přímo nechat si vygenerovat přímo od této platformy textový přepis videa, který je ovšem plný chyb a rozhovor je pak nutné poslouchat a chyby v textu opravovat, než dojde k samotnému kódování.

Rok publikování 2020 konkrétních analyzovaných dat hraje zásadní role zejména v případě Twitteru, jak již bylo v této práci podrobněji objasněno. U ostatních analyzovaných pramenů je rok vydání hodnocen jako relevantní individuálně v závislosti na obsahu daného dokumentu. Cílem práce však není popsat hnutí BLM a jeho aktivity konkrétně v roce 2020 (a jak bylo již zmiňováno, časové omezení analýzy Twitteru je v práci zvoleno primárně kvůli ohraničení velikosti jinak příliš velkého souboru dat). Kritérium data vydání však také bylo zohledněno při sběru dat k analýze. Hnutí je zatím pouze deset let staré, ovšem data k analýze jsem se snažila vybírat taková, aby nejen svým datem vydání, ale především svým obsahem byla relevantní vzhledem k výzkumným otázkám a datům sesbíraným z Twitteru.

Při sběru dat byla hodnocena také důvěryhodnost zdroje, autora a případně databáze či platformy, kde byl zdroj nalezen. Z databází byla nejvíce využita databáze JSTOR, ResearchGate a EBSCO a Google Scholar. Institucionální data byla sbírána přímo skrz webové stránky hnutí. Při sbírání mediálních dat jsem postupovala také způsobem, že jsem využila články, které samo hnutí přímo sdílelo na svém Twitteru či webových stránkách a obsahově se tak dala předpokládat relevantnost k tématu. Zároveň jsem pak postupovala

metodou sněhové koule a hledala jsem zdroje skrz odkazy v člancích sdílených hnutí. Sběr dat probíhal částečně již v průběhu analýzy a relevance dat tak byla neustále reflektována. Sběr a analýza nových dat pak byl ukončen ve chvíli, kdy došlo k saturaci.

V průběhu výzkumu docházelo k drobným změnám v konkrétním znění výzkumných otázek na základě analýzy a jejich průběžných výsledků. Reflexivita byla uplatňována také analýze konkrétních dokumentů, zejména rozhovorů a diskuzí, kdy bylo vždy potřeba vnímat, že já jakožto autorka práce jsem nebyla přítomná při vzniku těchto rozhovorů, nejsem jejich autor a tyto výpovědi vznikly za zcela jiným účelem, než je můj výzkum. Relevantnost těchto výpovědí tak musela být vždy pečlivě zvážena docházelo tak k tomu, že z některých analyzovaných dokumentů byla využita jen velmi malá část, případně byly dokumenty i přes svůj vzhledem k práci vhodný obsah vyhodnoceny jako nedostatečně relevantní, a nakonec nebyly využity.

7. Charakteristika hnutí Black Lives Matter

V této kapitole se práce zabývá tím, jak lze charakterizovat hnutí Black Lives Matter a zda na základě vyhledání a identifikace klíčových charakteristických znaků lze hnutí BLM zařadit v rámci kategorizace sociálních hnutí. Ve výzkumu bylo vyzorováno několik oblastí, skrz které lze sledovat a analyzovat různé znaky sociálních hnutí, která hnutí Black Lives Matter vykazuje. V následujících podkapitolách jsou tyto oblasti rozebírány.

7.1. Struktura a rozvoj hnutí Black Lives Matter

„Už nejsme jen žádné malé, neucelené hnutí. Jsme instituce. Jsme vyspělí. Jsme rostoucí entita, která si buduje své místo ve světě filantropie. Vstupujeme do oblastí, o kterých se nám ani nesnilo. Chceme lidem ukázat, že máme hlas a tento náš hlas nese velkou váhu” (Black Lives Matter, 2021a, s. 22). Takto samo sebe hnutí Black Lives Matter definuje v dokumentu Black Lives Matter 2020 Impact Report. Ačkoliv se zrodilo původně z hashtagu na sociálních sítích, posunulo a rozvinulo se od svého počátku do daleko komplexnější podoby. Ve stejné zprávě se dozvídáme, že od roku 2020 tvoří toto hnutí celkem 3 oddělené entity, které vzájemně spolupracují, ale zároveň se v rámci celého hnutí každá z nich stará o vlastní samostatnou agendu. Tyto 3 součásti hnutí BLM jsou následující: Black Lives Matter Global Network Foundation (BLMGNF), Black Lives Matter Political Action Committee (BLM PAC) a Black Lives Matter Grassroots (BLM Grassroots). Hnutí toto rozhodnutí rozdělit se a svou práci na jednotlivé proudy odůvodňuje tím, že jim umožňuje *„zůstat věrní svému původnímu záměru a rozvíjet naše silné stránky právě skrz růst hnutí”* (Black Lives Matter, 2021a, s. 5).

BLM Global Network Foundation (BLMGNF) zastává v roce 2020 v rámci hnutí roli fundraisera, grantovacího tělesa a *„aktivizačního think-tanku“*. Soustředí se tedy především na svůj filantropický potenciál ve financování jak aktivit samotného hnutí, tak i podpoře dalších organizací černošských komunit (Black Lives Matter, 2021a). Tyto aktivity BLMGNF jsou velmi důležité a budou více prozkoumány v další kapitole věnující se organizačním zdrojům hnutí. BLMGNF je registrována a kategorizována jako nezisková organizace a jelikož má svou radu a výkonného ředitele – v roce 2020 pozici výkonné ředitelky zastává spoluzakladatelka hnutí Patrisse Cullors – vyplývá z toho, že se jedná

o organizaci s hierarchickým uspořádáním (Black Lives Matter, 2021a, Influence watch, n.d.).

BLM Political Action Committee (BLM PAC) se vytvořila jako samostatná jednotka v rámci hnutí na podzim roku 2020, měsíc před prezidentskými volbami. Úloha a mise BLM PAC je podporovat politiky a politické kandidáty, kteří souzní s hnutím BLM, a pomohou hnutí přetvořit jejich požadavky ve skutečnou změnu (Black Lives Matter, 2021a).

BLM PAC svými aktivitami rozšiřuje možnosti a působnost hnutí a je tím součástí určitého vývoje a posunu hnutí BLM. *„Rozumíme tomu, že abychom změnili svět, potřebuje jak protesty, tak politiku. (...) Volit do politických funkcí lidi z našeho hnutí není náhradou za “terénní” složku hnutí, ale doplňuje ji”* (Black Lives Matter, 2021a, s. 24). BLM PAC svou aktivitou tedy míří na politické zástupce, zasahuje do politiky a snaží se ji ovlivnit – svým způsobem si hnutí vlastně samo vytváří příznivé politické prostředí, což bude více prozkoumáno v následující kapitole.

BLM Grassroots vznikla jako jedna z entit tvořící hnutí z iniciativy předních aktivistů hnutí, aby se pod její záštitou mohly sjednotit všechny lokální pobočky a vytvořit tak oficiální aktivistickou síť hnutí BLM. Organizování a aktivismus na lokální úrovni tak zůstává jako nedílná součást celého hnutí. Na rozdíl od BLMGNF se nejedná o organizaci s centrálním leadershipem, ale BLM Grassroots je vedeno samotnými pobočkami, které mají své vlastní, lokální vedení (Black Lives Matter, 2021a).

To, že v rámci hnutí BLM vznikly tyto samostatné jednotky znamená, že alespoň částečně se už nedá hovořit pouze o hnutí, které by fungovalo bez jakékoliv hierarchické struktury nebo fungovalo zcela mimo institucionální systémové rámce. Hierarchické uspořádání BLMGNF či vstupování do politických struktur v rámci aktivit BLM PAC již překonává klasické definice nových sociálních hnutí. Black Lives Matter tedy rozděluje své aktivity mezi tyto samostatné entity, které k mimosystémovým snahám hnutí dosáhnout svých požadavků přidávají i v rámci institucionalizovaných struktur.

7.2. Požadavky hnutí BLM

Z analýzy twitterových příspěvků vyplynulo několik tematických oblastí, do kterých lze zařadit požadavky které hnutí během roku 2020 opakovaně vznášelo. Jedná se zejména o tyto oblasti: zdravotní péče, rasově podmíněné policejní násilí a materiální redistribuce.

Jednotlivé požadavky jsou mezi sebou různými způsoby propojené a tematické oblasti se tak vzájemně prolínají. Všechny tyto oblasti lze zastřešit ústředním tématem, centrálním pro celé hnutí a všechny jeho aktivity, což je samozřejmě rasová nerovnost ve společnosti.

Téma rasové nerovnosti ve zdravotní péči rezonovalo v roce 2020 zejména kvůli coronavirové pandemii a jejím dopadům na černošské komunity v USA, které byly nepoměrně horší vůči dopadům na zbytek obyvatelstva. „*Víme, že tato pandemie zasahuje daleko více naše komunity. Požadujeme #HealthEquality OKAMŽITĚ!*” (Black Lives Matter, 2020b). Z analýzy je však zřejmé, že problematika rasismu ve zdravotnictví není nový problém, který by se v USA objevil až s příchodem Covidu-19. Podle hnutí BLM totiž pandemie tento problém pouze vynesla na povrch, poukázala na jeho nes skutečný rozsah a odhalila tak hlubokou zakořeněnost rasové diskriminace v USA: „*Devastující dopad systematického rasismu a nerovnosti ve zdravotní péči na naše komunity by neměl být odhalen až skrz globální pandemii...ale je tomu tak #HealtEquityNOW #BlackLivesMatter*” (Black Lives Matter, 2020c). S tímto příspěvkem hnutí BLM sdílelo na Twitteru článek reportující statistiky, dle kterých jsou opravdu v počtu všech nakažených a zemřelých lidí v USA v důsledku nákazy koronavirem nepoměrně více zastoupení lidé černé pleti. Můžeme se zde také dočíst, že se jedná o velmi komplexní problém, do kterého vstupuje více faktorů týkající se rasové problematiky. Příčinou těchto čísel je jednak rasová diskriminace ve zdravotní péči, ale také ekonomická nerovnost dopadající na černošské komunity a zastoupení lidí černé pleti v servisních povoláních (museli tedy chodit do práce i v období lockdownu), kteří byli více ohroženi nákazou (Bandelle, 2020). V rámci požadavků na rovnost ve zdravotní péči se hnutí v kontextu koronaviru dožadovalo také zveřejnění přesných dat, která by konkrétně ukazovala nerovné dopady pandemie, zdravotní i ekonomické, na černošské komunity: „*(...) Potřebujeme přesná a aktuální data ukazující rasové a etnické #coronavirus rozdílnosti a jakým způsobem toto disproportionálně dopadá na naše komunity. A potřebujeme adekvátní ochranu a opatření. #BlackLivesMatter.*” (Black Lives Matter, 2020d).

Požadavky na rovnost ve zdravotnictví byly sice převážně zaměřené na problémy způsobené pandemií, ale jedná se o obsáhlejší téma, které (jak již bylo naznačeno) není novým fenoménem. Že se skutečně jedná o komplexní problematiku zakořeněnou hluboko ve fungování zdravotnictví je poukázáno i na tom, že obrovská nerovnost panuje v porodnictví a péči o rodičky a novopečené matky – hnutí BLM sdílí další ze článků

magazínu Essence, tentokrát pojednávajícího o statistice úmrtnosti žen: „*Míra mateřské úmrtnosti černých žen je o 166% vyšší než bílých žen – a v mnoha případech lze těmto úmrtím zabránit. Díky @Essence, že rozšiřuje povědomí a informace během #BlackMaternalHealthWeek #blacklivesmatter.*” (Black Lives Matter, 2020e).

Hnutí upozorňovalo také na to, že ačkoliv je samotná zdravotní péče v USA rasově diskriminativní, nerovnost ve zdravotním stavu celkové populace USA začíná už dříve a je to zakotvené také v podmínkách, ve kterých dané komunity žijí: „*Expanze uhlí a s tím spojené znečišťování vzduchu nás zabijí. Respirační onemocnění, astma a různé typy rakoviny ovlivňují černošské komunity. #BlackLivesMatter.*” (Black Lives Matter, 2020f). Nerovné dopady na životní podmínky a zdravotní stav obyvatelstva tak má i problematika životního prostředí, a změny klimatu jsou součástí témat, které hnutí BLM považuje za klíčové v kontextu zdraví a s tím spojené životní úrovně v černošských komunitách.

Plynule na to lze navázat tématem ekonomické nerovnosti, která samozřejmě životní úroveň i zdraví také ovlivňuje. Na Twitteru hnutí BLM sdílelo citát tehdejšího prezidentského kandidáta Bernieho Sanderse, který v jedné z předvolebních debat prohlásil, že „*v této zemi existuje groteskní a nemorální distribuce bohatství*” (Black Lives Matter, 2020g). K ekonomické nerovnosti navíc přispěla v roce 2020 také pandemie, jak bylo již zmíněno, a v Reportu za rok 2020 se můžeme dočíst, že dopady Covidu-19 silně ovlivnily ekonomickou a finanční stabilitu černošských komunit a výrazně se tyto dopady podepsaly například na malých podnicích, kterých (dle odhadů) až polovina v roce 2020 zkrachovala (Black Lives Matter, 2021a).

Specifické požadavky, které hnutí v oblasti ekonomické nerovnosti vznáší, jsou již propojené s požadavky zabývající se policejním násilím, a to konkrétně v rámci kampaně Defund the Police. Jedná se o těžko přeložitelné sousloví do českého jazyka, ale v zásadě toto heslo znamená požadavek na výrazné omezení veřejného financování policejních sil v USA a tyto finance pak využít k napravení právě ekonomických nerovností zasahující černošské komunity: „*Už roky nedostatečně financujeme vzdělání, bydlení a všechno ostatní, co naše komunity potřebují. Myslíme vážně, co jsme řekli. Defund the Police. Investujte do našich komunit*” (Black Lives Matter, 2020h).

Smrt George Floyda byla pro hnutí a vůbec pro černošské komunity v USA opravdu momentem, který byl zásadní – právě v reakci na tuto tragickou událost totiž hnutí tuto kampaň vypustilo. Opakovaně pak sdílelo petici a hashtag požadavku #DefundthePolice se šířil po sociálních sítích. Slovy hnutí byla tato událost doslova „*bodem zlomu pro lidi úplně všude*” (Black Lives Matter, 2021a, s. 35). Ihned po smrti George Floyda hnutí sdílelo také tento příspěvek: “*Jeho jméno bylo George Floyd. Řekněte jeho jméno. Modlete se za jeho rodinu. Požadujte spravedlnost. #BlackLivesMatter #JusticeForGeorgeFloyd.*” (Black Lives Matter, 2020j). Požadování spravedlnosti pro oběti policejního násilí je velmi výrazným prvkem mezi aktivitami hnutí BLM na Twitteru, především ve spojitosti s hashtagy dožadující se spravedlnosti se jménem konkrétní oběti, což můžeme vidět i v tomto případě. Hashtagy se pak mají tendenci poměrně rychle šířit po sociálních sítích a požadavky hnutí jsou tím viditelnější. Zároveň je však zajímavé vidět, jakým způsobem hnutí vůbec reflektuje psaní těchto hashtagů požadující spravedlnost pro konkrétní oběť: „*Další hashtag, další zlomené srdce, další požadavek spravedlnosti. Řekněte jeho jméno #JusticeForElijahMcClain*” (Black Lives Matter, 2020k). Tento konkrétní tweet je jedním z příkladů toho, že takových hashtagů se na sociálních sítích objevuje opravdu obrovské množství a že tato forma virtuálního aktivismu sice má potenciál šířit tyto požadavky mezi veřejnost a získat pro ně dostatečnou pozornost, ale zároveň nestačí. Tomuto tématu se práce více věnuje v dalších kapitolách.

Heslo Defund the Police je shrnutím zásadních požadavků, které hnutí vznáší směrem ke státní moci, co se ochrany černošských komunit týče: převzetí zodpovědnosti policie za to, jakým způsobem diskriminuje a dehumanizuje životy černých lidí, jejich potrestání a ochrana a péče o černošské komunity skrz zásadní materiální redistribuci v americké společnosti.

Zdroje, které stát investuje do policejních jednotek by dle hnutí BLM měl investovat do černošských komunit a jejich prosperity – lépe financovat by se mělo například bydlení a zdravotní péče, stejně jako další oblasti, ve kterých jsou dle hnutí BLM černošské komunity diskriminovány. Lze tedy říct, že požadavek *Defund the Police* hnutí považuje za alespoň částečné a udržitelné řešení na zajištění ochrany a rozvoje černošských komunit (Black Lives Matter, 2020af). Jako zásadní přehodnocení priorit ve veřejných rozpočtech prezentuje hnutí požadavek Defund the Police také na Twitteru: „*Jídlo je nutností. Bydlení je nutností. Zdravotní péče je nutností. Větší množství policistů nutností NENÍ.*”

#BlockTheLABudget #WhatMATTERS2020 #BlackLivesMatter” (Black Lives Matter, 2020i). Kromě online kampaně a osvěty hnutí také tlačí na jednotlivá města, která spravují své rozpočty, aby snížila rozpočty vyčleněné pro orgány trestného řízení a vložila více peněz do rozvoje (černošských) komunit.

Tento požadavek hnutí vymáhá ale také skrz jeho legislativní zakotvení ve svém návrhu nového zákona s názvem BREATHE Act. Na vytvoření tohoto legislativního návrhu v roce 2020 a následných snahách o jeho prosazení, se podílí také hnutí s názvem Movement for Black Lives (a tato jejich spolupráce bude v následujících kapitolách ještě rozebrána). Na webových stránkách s názvem The BREATHE Act nalezneme podrobné informace k tomuto návrhu zákona (včetně možnosti podepsat petici za jeho prosazení na federální úrovni) a hned na úvodní stránce se dozvíme, že jeho součástí jsou návrhy na prosazení těchto požadavků: omezení federálního financování policie, změny diskriminujícího trestně-právního systému¹, nový přístup k veřejné bezpečnosti (tedy alternativní návrhy k ozbrojeným policejním složkám), re-distribuuovat veřejné peníze a začít lépe investovat do černošských komunit, jejich prosperity a zdraví a v neposlední řadě, požadují spravedlivé tresty pro ty, kteří se dopustili násilí na vůči černošským komunitám (Movement for Black Lives, n.d.).

Webové stránky The Breathe Act spravuje Movement for Black Lives, ale hnutí BLM tomuto návrhu zákona věnuje velkou pozornost mimo jiné také v Reportu za rok 2020: *„Tento federální návrh zákona požaduje přestat investovat do zavedeného bezpečnostního policejního systému našich, abychom mohli investovat do nových forem veřejné bezpečnosti. Náš policejní systém je zásadně toxický a reforma už není řešením. Při navrhování nových vizí veřejné bezpečnosti, vyzýváme ke komunitním investicím do vzdělávání, bydlení, duševního zdraví a potravin, bezpečnosti a životního prostředí.”* (Black Lives Matter, 2021a, s. 18). Jasně viditelným cílem tedy je systémová změna, a jako její cíl lze opět identifikovat vytvoření bezpečnějšího prostředí pro černé lidi žijící v USA.

Hnutí BLM vytvořilo v roce 2021 seznam celkem sedmi požadavků, které jako sociální hnutí vznáší. Dva z nich jsou právě tyto: *Defund the Police* a požadavek na schválení zákona s názvem *BREATHE Act* na federální úrovni. Ostatní požadavky jsou silně

¹ jsou tím myšleny konkrétní zákony, na základě kterých policie targetuje lidi černé pleti

vázány na výsledky prezidentských voleb a především pak lednové události toho roku, tedy útok na Kapitol ve Washingtonu 6.ledna 2021.² V těchto pěti zbývajících požadavcích tedy hnutí BLM klade nátlak na to, aby Donald Trump už nikdy nesměl kandidovat do žádné veřejné funkce a zároveň mu byla zakázána aktivita na sociálních sítích a dalších online platformách, vyloučit z kongresu USA všechny jeho republikánské členy, kteří zpochybňovali výsledky demokratických prezidentských voleb, aby bylo vyšetřováno propojení bílého supermacismu s armádou, policií kapitolu a dalšími orgány veřejného řízení a v neposlední řadě, aby nebylo zneužíváno situace po útoku na Kapitol k zastrašování nebo šikaně hnutí BLM a jeho aktivit (Black Lives Matter, n.d.d). Je zajímavé, že hnutí BLM se rozhodlo zveřejnit své oficiální požadavky právě v reakci na útoky na Kapitol. Každopádně si dovoluji konstatovat, že tento oficiální seznam rozhodně neobsahuje veškeré požadavky, ke kterým se hnutí hlásí. Jak lze sledovat na základě twitterové analýzy a dalších dokumentů, především tedy Reportu za rok 2020 a webových stránek, hnutí má požadavků mnohem více a snaží se jich dosáhnout řadou různých způsobů, což je pak také zkoumáno v další kapitole, která podrobně rozebírá repertoár jednání a aktivismus hnutí.

Podíváme-li se blíže na identifikované požadavky hnutí, které vyplynuly z analýzy, můžeme konstatovat, že ani zdaleka všechny nespádají do kategorie nové politiky. Vrátime-li se ke konceptuálnímu rámci, tak materiální redistribuce spadá dle Habermase (1995) do konfliktů starých, a kvůli těmto konfliktům podle něj vznikala sociální hnutí starého typu. Do staré politiky tak Habermas zahrnuje problematiku ekonomické rovnosti a také otázky bezpečnosti. To jsou všechno témata, která jsou pozorována v analýze požadavků BLM. Objevují se ale také témata spadající do nové politiky, jako je sociální rovnost nebo lidská práva. Z výzkumu tedy vyplývá, že v požadavcích hnutí se prolínají prvky staré i nové politiky a některá témata, jako jsou například požadavky na rovnost ve zdravotní péči, bych si dokonce dovolila tvrdit, že lze zařadit do obou těchto kategorií – jak do tématu otázek bezpečnosti jakožto staré politiky, tak sociální rovnosti v nové politice.

7.3. Aktivistické koncepty v hnutí BLM

Zásadním tématem přirozeně vyplývajícím z výzkumu na Twitteru, webu hnutí a dokumentech reportující jeho aktivity, se pak ukázaly být jednotlivé čtyři koncepty politického aktivismu, které byly popsány v teoretické části této práce. Jak tedy bylo již

² Útoky podporovatelů Donalda Trumpu v reakci na jeho neúspěch v prezidentských volbách, například zde: <https://www.politico.com/news/2021/01/06/shooting-capitol-pro-trump-riot-455639>

řečeno, jsou tyto koncepty stěžejním způsobem, jak zkoumat sociální hnutí a do které kategorie z typologie sociálních hnutí ho pak na základě těchto zkoumaných konceptů zařadit.

Repertoár jednání hnutí BLM

Již z analýzy twitterových příspěvků hnutí BLM vyplývá, že jeho repertoár jednání je poměrně široký. Jako velmi častá forma kolektivní akce se ukázalo být vytváření a následné šíření online peticí. Hnutí se skrz petice snaží dosáhnout například svých politických požadavků, sdílelo tak své online petice ohledně snahy donutit nově zvoleného prezidenta k osobnímu setkání s představiteli hnutí, dále pak online petice, jejichž cílem bylo dosadit na nově uvolněné místo ústavního soudce černoškou ženu a petici s požadavkem dosadit další černou ženu na místo v senátu po zvolení bývalé senátorky Kamaly Harris na pozici viceprezidentky USA nebo například petice korespondující se zásadními požadavky hnutí na systémovou změnu a vymýcení systematického rasismu, které hnutí sdílelo v následujícím příspěvku: „*Voláme po UKONČENÍ systematického rasismu, který dovoluje této zkorumpované kultuře fungovat bez následků, zatímco nám bere naše životy. Podívejte se na naše Požadavky. Podepište petici. #DefundThePolice #blacklivesmatter*” (Black Lives Matter, 2020l). Petice jako významnou součást svého repertoáru jednání zmiňuje hnutí také ve svém reportu za rok 2020. Jedná se o formu jednání, která se typicky prisuzuje jak starým, tak novým sociálním hnutím.

Další formou jednání, ke které se hnutí BLM uchyluje, jsou pak otevřené dopisy. Hnutí sdílí otevřené dopisy, ve kterých jasně vyjadřuje své požadavky a cíle na konkrétní aktéry. Otevřené dopisy, které hnutí sdílelo v roce 2020 na Twitteru byly směřovány především politickým představitelům to v těch nejvyšších pozicích, po volbách tak skrz otevřený dopis hnutí apeluje na prezidenta Bidena, aby se setkal s představiteli hnutí a společně prodiskutovali jeho plány v oblasti rasové problematiky v USA. „*Včera večer @Blklivesmatter poslalo dopis zvolenému prezidentovi @JoeBiden a zvolené viceprezidentce @KamalaHarris – slavíme porážku Trumpa a chceme se ujistit, že podpora Černých životů je jednou z priorit této administrativy*” (Black Lives Matter 2020m).

Typickým způsobem jednání pro hnutí BLM jsou pak protesty, které mohou dosahovat i obřích rozměrů. Na Twitteru hnutí nejen informuje o protestech, případně

reportuje jejich průběh, ale také se snaží šířit myšlenku důležitosti protestů a vůbec zdůrazňovat, jak je naprosto klíčové, že možnost organizovat protesty a snažit se tak dosáhnout svých požadavků. „*Když jdou lidé do ulic a sociálně i politicky se organizují, věci se mění. Lidé napříč celým národem byli schopní dát hlas bolesti a ztrátě způsobené policejním násilím. Je načase, aby Amerika začala poslouchat #InDefenseOfBlackLife #BlackLivesMatter*” (Black Lives Matter 2020n).

Způsob jednání, který se připisuje spíše starým sociálním hnutím, je pak forma stávky. Hnutí na Twitteru v příspěvcích z roku 2020 vyzývá své sledovatele k zapojení se do stávky černošských pracovníků: „*Povstáváme v solidaritě s #BlackWorkers, kteří jsou často najímáni jako poslední, propouštěni jako první. Pojdme #StrikeForBlackLives (pozn. = Stávkovat pro černé životy) a ukažme světu, že si zasloužíme víc, než co nám bylo poskytnuto*” (Black Lives Matter 2020o). Hnutí tak sdílí myšlenku této stávky a podporuje ji. Není tak přímo jejím pořadatelem, ale k její myšlence se otevřeně hlásí. Ani na svém webu, ani v reportu za rok 2020 však hnutí již stávky nezmiňuje a stávky se tak zřejmě do repertoáru jednání hnutí tak zcela zařadit nedají.

Z výše zmíněných aktivit, ke kterým se hnutí uchyluje, lze online petice i otevřené dopisy zařadit do forem virtuálního aktivismu. I to, že hnutí funguje na Twitteru a dalších sociálních sítích nebo provozuje webovou stránku řadíme mezi virtuální aktivismus. Hnutí dokonce v rámci svých aktivit v roce 2020 i vytvořilo web specificky určený k šíření informací a mobilizaci voličů před prezidentskými volbami, o čemž hnutí na Twitteru také informovalo v příspěvku na Twitteru „*Spustili jsme nové webové stránky, abyste se i vy účastnili těchto historických voleb! Podívejte se hned! #CreateYourFuture*” (Black Lives Matter 2020p). Hnutí BLM dále na Twitteru sdílí i své další aktivity včetně kampaní a skrz sdílení na sociálních sítích své sledující vyzývá k aktivizaci „*...musíme dělat víc, než jen přijít k volbám. Musíme se organizovat! Musíme dále bojovat, abychom mohli vyhrát! (...)*” (Black Lives Matter 2020q).

Další aktivity tvořící repertoár jednání hnutí nejsou tolik patrné z jeho působení na Twitteru, ale na webových stránkách hnutí a ve zprávách reportující aktivity hnutí za rok 2020 se lze dočíst také o tom, že hnutí organizuje také různé akce či happeningy. Hnutí se například podílelo na organizaci akce s názvem BREATHE Day, která je na webových stránkách popsána jako „*čas a místo k debatě nad černou problematikou*” (Black Lives

Matter, 2020a). Během této akce byl nejen představen návrh zákona s názvem Breathe Act, ale debatovalo se o důležitosti účasti černých lidí ve volbách a do programu byli zapojeni také černí umělci a jejich umělecká vyjádření tohoto legislativního návrhu (Black Lives Matter, 2021a, Black Lives Matter, 2020a).

V rámci sdílení různých kampaní lze z twitterových aktivit hnutí vyzorovat také další specifickou aktivitu, která by také spadala do virtuálního aktivismu, a to je změna profilového obrázku. Hnutí mění profilový obrázek svého účtu na Twitteru v závislosti na tom, která kampaň je v tu chvíli pro hnutí aktuální a tato aktivita působí jako symbolická podpora a jednota celého hnutí. Profilový obrázek vždy obsahuje heslo, pod kterým se kampaň šíří na sociálních sítích ve formě hashtagu. Objevují se tak profilové obrázky s hashtagy *Defund the Police*, *Women Are Divine* nebo *Vote and Organize* (Black Lives Matter, 2020a).

Hnutí se jednoznačně snaží v rámci virtuálního aktivismu mobilizovat své stoupence a přimět je k akci. Z reportu hnutí za rok 2020 také vyplývá, že pro hnutí je důležité dělat si zpětnou analýzu dosahu všech svých virtuálních aktivit, která jsou výše zařazena do jejich repertoáru jednání. Úspěchy či neúspěchy hnutí tak měří mimo jiné také na základě dosažených čísel – v reportu se zmiňují o rozšíření svého e-mailingového seznamu, číselném dosahu jednotlivých kampaní nebo počtu podpisů na rozeslaných a sdílených online peticích (Black Lives Matter, 2021a) a reportují i zvyšující se počet sledujících na svých sociálních sítích - na Twitteru například hnutí sdílelo dosažení 1 milionu sledujících v příspěvku, ve kterém hnutí psalo „*děkujeme, že sledujete naše hnutí! Naši organizaci Naši práci! Chceme, abyste nadále chodili k volbám! Chceme, abyste nadále bojovali!*“ (Black Lives Matter 2020r). Vycházíme-li z konceptuálního rámce, lze pak takové jednání, kdy hnutí reportuje a monitoruje svůj online dosah, a rychlý nárůst čísel označuje za úspěch hnutí, označit za klikivismus či slactivismus.

Transakční kapacita hnutí BLM

Hnutí BLM na dosažení svých požadavků spolupracuje s dalšími organizacemi a hnutími, jejichž cíle jsou podobné a vykazuje tak reálnou transakční kapacitu. Na svém webu uvádí hnutí BLM celkem 5 organizací pracujících s černošskou komunitou jakožto své oficiální partnery (Black Lives Matter, n.d.c). Z těchto pěti partnerů však z analýzy vyplývá

jako nejvýznamnější v roce 2020 spolupráce s hnutím Movement for Black Lives[1] (M4BL), se kterými se hnutí BLM spojilo především k vytvoření a následné snaze o prosazení legislativního návrhu Breathe Act, stejně jako na organizaci již zmíněné akce BREATHE Day (Black Lives Matter, 2021, Black Lives Matter, 2020ag). Slovy hnutí BLM „jsou hrdými koaličními partnery“ (Black Lives Matter, 2020s) a spolupráce těchto dvou hnutí v roce 2020 spočívala i ve společném odhodlání dostat k volbám co nejvíce voličů černé pleti. O tom, jak úspěšné bylo partnerství mezi hnutími BLM a M4BL³ svědčí i to, že Patrisse Cullors, jedna ze zakladatelek a hlavních představitelk BLM hnutí se vyjádřila tak, že tato dvě hnutí v roce 2020 „vzkřísila frázi *BlackLivesMatter*“ (Black Lives Matter, 2020t).

Téma prezidentských voleb a jejich důležitost (nejen) pro černošskou komunitu v USA dala vzniknout i partnerstvím s jinými aktéry než dalšími sociálními hnutími. Ve snaze informovat o volbách a dostat k urnám co nejvíce voličů se hnutí BLM spojilo například s produkcí muzikálu Hamilton, a to vytvořením instruktážních videí ke korespondenční volbě, nebo společně s firmou Sprite oslovovali skrz umělce černé pleti mladé lidi ve snaze přesvědčit i je volit v prezidentských volbách (Black Lives Matter, 2021a, Black Lives Matter, 2020aj). Spolupráce hnutí s různými umělci se odrazila i v jiných aktivitách. Umělci a jejich díla se tak stala součástí řady kampaní hnutí a také oficiálního merche BLM, jehož výtěžek jde na podporu aktivit hnutí. Uměním a podporou černých umělců hnutí proniká mezi veřejnost a podněcuje debaty o důležitých tématech, která prosazuje: „*Umění podněcuje změnu a my (hnutí BLM) chceme nadále podněcovat kreativitu a představitost o světě*“ (Black Lives Matter, 2021a, s. 19).

Hnutí jako takové v rámci BLM Grassroots propojuje své jednotlivé pobočky v oficiální síť lokálně se organizujících skupin, které jsou hnutím podporovány (i finančně) a vzájemně spolupracují. Za rok 2020 byly součástí této sítě především grassroots skupiny v USA a Kanadě, ale vizí na další roky bylo propojení místních skupin z celého světa, jelikož hnutí má jako takové globální dosah (Black Lives Matter, 2021a). Globální rozměr celého hnutí a podporu aktivit na ochranu černých životů po celém světě lze však přesto sledovat. Hnutí BLM například otevřeně podpořilo hnutí ENDSARS proti policejní brutalitě v Nigérii (Black Lives Matter, 2020c) a příspěvek na Twitteru „*Black Lives Matter ve Spojených*

³ Movement for Black Lives je hnutí sdružující organizace zabývající se problematikou černošské komunity skrz celé Spojené státy (<https://m4bl.org/>)

státech, Kanadě a Spojeném království povstává v solidaritě s našimi sourozenci v Nigérii pro EndSARS. Věříme, že #BlackLivesMatter (pozn. - na černých životech záleží) všude“ dále potvrzuje, že hnutí vnímá svůj celosvětový dosah a Black Lives Matter se stává globálním hnutím (Black Lives Matter, 2020u).

Struktura politických příležitostí hnutí BLM

Velká část aktivit hnutí v roce 2020 měla za cíl vybudovat příznivější a otevřenější politické prostředí, kde by hnutí mělo více příležitostí k prosazení svých požadavků. Svě úsilí a aktivity tak hnutí soustředilo mimo jiné na prezidentské volby s jasným cílem dosáhnout toho, že Donald Trump, který byl prezidentem od roku 2016, nebude zvolen znovu. V Reportu za rok 2020 toto pak hnutí BLM takto reflektovalo: „*Ve Spojených státech jsme měl jedny z nejdůležitějších voleb našich životů. Čtyři roky čelily naše komunity neustálým útokům a násilí, které bylo často kryto zákonem.*” (Black Lives Matter 2021a, s.36).

Politické prostředí, které během svého prezidentství vytvářel Donald Trump a jeho administrace, nebylo pro černošskou komunitu, a tak i hnutí Black Lives Matter příznivé. Výroky Trumpa na adresu zabíjení černošů v Americe policejními příslušníky lze chápat minimálně jako necitlivé a ignorantské vůči policejnímu násilí na amerických černoších. Příklad takových výroků lze najít například v článcích informačního serveru Politico, kde je v článku s názvem *Trump focuses on white people killed by police, defends Confederate flag* citovaná odpověď tehdejšího prezidenta na otázku, proč stále tolik černých Američanů umírá rukou policie: „*Umírají i bílí lidé. Co je to za hroznou otázku. Umírají i bílí lidé. Mimochodem jich umírá víc. Víc bílých lidí.*” (Choi, 2020). Trump tak vlastně odmítá připustit, že by černoši čelili nějaké nerovnosti a násilí ze strany policie a tím popírá základní podstatu celého hnutí Black Lives Matter a jeho vzniku. V dalším článku serveru Politico. tentokrát s názvem *Trump attacks take a toll on Black Lives Matter support*, se lze dočíst, že Trump „*strávil týdny útočením na hnutí Black Lives Matter*” (Barrön-López, 2020) v období blížících se prezidentských voleb a hnutí označil za “*symbol nenávisti, diskriminační, marxistické a špatné pro černé lidi*” (Barrön-López, 2020). Za symbol nenávisti označil Trump hnutí BLM poté, co byl na známé New Yorkské ulici Fifth Avenue (přímo před Trump Tower) namalován nápis Black Lives Matter. Tehdejší starosta New Yorku Bill de Blasio komentoval tyto události takto: “*Samozřejmě chceme, aby prezident slyšel tato tři slova (pozn. – slova Black Lives Matter), ke kterým nikdy neukázal žádný respekt.*” (Cohen, 2020).

Tématu prezidentských voleb se hnutí věnovalo i dalšími způsoby. Například bedlivě sledovalo průběh vysílaných debat s kandidáty na prezidenta a viceprezidenta. Na svém twitterovém účtu hnutí BLM v reálném čase komentovalo tyto předvolební debaty a zaměřovalo se hlavně na to, jakým způsobem a zda vůbec se kandidáti na budoucího prezidenta USA vyjadřují k problematice týkající se černošské komunity nebo přímo hnutí. „*#Debates2020 je těžké sledovat. Chtěli bychom vědět, co tito kandidáti plánují udělat, aby podpořili Černé životy. Jaký je plán?*” (Black Lives Matter, 2020v). Hnutí se tak vyjadřovalo kriticky i k tomu, že řada diskutovaných témat v debatách nebyla zmíněna v souvislosti s tím, jakým způsobem ovlivňují černošské komunity (disproporčně více oproti zbytku Američanů), například problematika zdravotní péče nebo environmentální krize. „*Dnešní debata jasně ukázala, že musíme více, než jen volit. Musíme se organizovat. Musíme pokračovat v boji, abychom zvítězili. Běžte volit! Použijte svůj hlas! A ujistěte se, že jste dostatečně informovaný volič! #Debates2020*” (Black Lives Matter, 2020q).

Mobilizace lidí k volbám je aktivita jasně patrná z analýzy twitterového účtu hnutí BLM. Výzvy k registraci a upozorňování na blížící se termíny či přímé výzvy k účasti ve volbách se na Twitteru objevovaly poměrně často: „*Do voleb zbývá 27 dní!! Registrujte se k volbám! Volte co nejdříve! Zapište se a pracujte ve volebních místnostech!! Odešlete svůj hlas korespondenčně a volte brzy!! Hodte svůj hlasovací lístek do volební urny! #WhatMatters2020 #BlackLivesMatter.*” (Black Lives Matter, 2020w). Ve snaze zajistit vítězství Trumpova protikandidáta se pak hnutí podařilo aktivizovat k účasti ve volbách velké množství voličů (zaměřilo se především na ty černé pleti) a skrz volby pak dosáhnout změny politického prostředí k lepšímu.

Od vítězství Bidena v prezidentských volbách si tedy hnutí BLM slibovalo větší otevřenost a příznivější politické prostředí pro své požadavky. Výsledky voleb bralo i jako své osobní vítězství, profilový obrázek na Twitteru byl změněn na grafiku s nápisem *WE WON!* a hnutí ještě týž večer sepsalo otevřený dopis nově zvolenému prezidentovi a viceprezidentce s gratulací a žádostí o schůzku s představiteli hnutí, který sdílelo na webu i sociálních sítích společně s online peticí ve snaze mít tento apel na setkání s prezidentem podpořený co nejvíce hlasy (Black Lives Matter, 2020a, Black Lives Matter 2020x). Očekávaná reakce a setkání se však nedostavila. Prezident Biden se sice setkal s leadery hnutí a organizací občanské společnosti, ovšem představitelé hnutí BLM na tuto schůzku

pozvánku nedostali: „*V noci jejich vítězství jsme poslali @joebiden a @kamaharris dopis s požadavkem na setkání. Je to nyní už 32 dní a stále jsme se nedočkali žádné odpovědi. Stanovit setkání s představiteli a vůdci boje za občanská práva bez BML je nepřijatelné*” (Black Lives Matter, 2020x). Dopis byl pak na Twitteru sdílený opakovaně, společně s online peticí ve snaze mít tento apel na setkání s prezidentem podpořený co nejvíce hlasy: „*Zasloužíme si místo u stolu. Chce nás tam i všech 63,747 lidí kteří podepsali naši petici.*” (Black Lives Matter, 2020y).

Založení Political Action Committee na podzim roku 2020 pak lze chápat jako vyvrcholní frustrace z nemožnosti prosadit své požadavky v politickém prostředí, které jim je evidentně spíše uzavřeno. Vytváření politických příležitostí tím defacto částečně přebírají do svých rukou a k onomu stolu, o kterém se zmiňují v příspěvku z Twitteru citovaném výše, si jejich slovy „*přinesli skládací židli (...). S čekáním jsme skončili. Už nečekáme, až se naši zvolení reprezentanti rozhodnout, že je ten ‘správný čas’ k tomu bojovat za Černé životy. Naše vize s touto nejnovější odnoží našeho hnutí (pozn. BLM PAC) je podporovat kandidáty, kteří smýšlejí a konají v souladu se základními hodnotami našeho hnutí – to jsou totiž kandidáti, kterým věříme, že budou bojovat za to, co je správné pro černošské komunity*” (Black Lives Matter 2021a, s. 24). BLM PAC tak doslova podporuje a prosazuje do politických pozic takové kandidáty, kteří se stanou jejich politickými spojenci a tím pro ně vytvoří příznivější a otevřenější politické prostředí. Nejen ale, že podporují takové kandidáty, kteří vyhovují jejich požadavkům, ale dokonce sami vytvořili seznam vhodných kandidátů na zastupitelské pozice jak na lokální, tak federální úrovni, kteří podle BLM PAC budou pracovat na tom, aby vizi a požadavky hnutí protlačili dál a dostali blíže k realitě. Hnutí BLM tak dává najevo, že se “*nezastaví, dokud z úst každého zvoleného zástupce nebudou znít slova Black Lives Matter*” (Black Lives Matter, 2021a, s. 24). Co z toho však vyplývá je nejen to, že hnutí přetváří politické prostředí podle své vize a ke svému prospěchu, ale samo se defacto stává součástí politických struktur – v Reportu za rok 2020 od hnutí zaznívají také věty: „*Lidé touží po radikálním hnutí s černošským vedením jakožto součástí sboru demokraticky volených zástupců*” a “*tito lidé (pozn. vybraní kandidáti BLM PAC) jsou zrozeni a vedeni přímo v hnutí (BLM)*” (Black Lives Matter, 2021, s. 24). Lze to tedy interpretovat takovým způsobem, že se hnutí BLM, alespoň skrz tuto nově vytvořenou entitu, v roce 2020 rozhodlo stát se součástí politických struktur a své požadavky tak prosazovat “zevnitř” institucionalizovaného politického systému jako další ze způsobů dosahování svých cílů. Tím, že existuje i odnož BLM Grassroots je evidentní, že se hnutí

nechce pohybovat pouze uvnitř systému a svých cílů nadále chce dosahovat i skrz protesty a další grassroots aktivity, ale svou taktiku hnutí tímto rozšířilo poměrně významným způsobem.

Že si je hnutí velmi dobře vědomo problémům s prosazování svých požadavků bez politických spojenců je patrné i z toho, jak moc naléhalo na nahrazení nově uvolněného senátorského křesla po Kamale Harris (nově zvolené viceprezidentce) jinou černošskou političkou. Aby toto místo zaujala Černá žena bylo zásadní: „*Pokud nebude jmenována černá žena, nebudeme mít v Senátu žádnou černou ženu. To je nepřijatelné.*” (Black Lives Matter, 2020z). V tomto případě se tedy nejedná jen o potřebu mít v senátu politického spojence, také je zde jasně patrná nutnost diverzity a zastoupení černých žen na vedoucích politických pozicích. Toto téma bude důkladněji prozkoumané v dalších kapitolách této práce, je však relevantní ho alespoň stručně zmínit i při diskuzi o struktuře politických příležitostí. Politické prostředí je pro hnutí evidentně klíčové a je si dobře vědomé jeho důležitosti ve snahách o prosazení svých vlastních zájmů a požadavků – zejména po zkušenostech prezidenství Donalda Trumpa. Nový prezident Biden však přinesl velké zklamání v neochotě setkat se s představiteli hnutí BLM.

Organizační zdroje hnutí BLM

Z výzkumu vyplývá, že rozšiřování povědomí o hnutí a jeho poslání a schopnost efektivně využívat všech svých sociálně organizačních zdrojů se hnutí v roce 2020 dařila dobře. V reportu za rok 2020 se dočteme o nabírání velkého množství dobrovolníků a využití jejich práce a schopností, a to především v souvislosti s prezidentskými volbami a snahou hnutí volby co nejvíce ovlivnit v prospěch Trumpova protikandidáta. Hnutí pak reflektuje dopad svých snah na s výsledky voleb a úspěch připisuje mimo jiné také práci dobrovolníků, kteří se soustředili především na obvolávání a obepisování potenciálních voličů. Dokonce hnutí reportuje i tisíce osobních rozhovorů mezi dobrovolníky a nerozhodnutými voliči (nebo občany, kteří neměli vůbec v úmyslu jít k volbám), které vyústily v další hlasy ve volbách. Jako úspěšné hodnotí i sdílení výzev k účasti ve volbách jak na sociálních sítích, tak skrz další platformy, ať už digitální, tak například formou reklam na billboardech či rádiovém vysílání. Obrovské množství lidí bylo hnutí schopné zasáhnout i díky své spolupráci s řadou umělců, influencerů i celebrit. Ti byli schopni svou otevřenou podporou hnutí a sdílením poslání Black Lives Matter a jeho výzvy jít k volbám zasáhnout všechny

své sledující a podporovatele a rozšířit tím značně dosah samotného hnutí (Black Lives Matter, 2021a).

Že se v roce 2020 hnutí dařilo zasáhnout velké množství lidí ukazovala i data rostoucí podpory pro hnutí, která přinesl magazín New York Times. Hnutí tento článek sdílelo na Twitteru se slovy: „*Podpora pro naše hnutí roste: Američané se probouzejí, vidí nespravedlnost, které naše komunity čelí už několik desetiletí a nahlas říkají #BlackLivesMatter. Tento boj vyhrajdeme!*” (Black Lives Matter, 2020aa).

Hnutí sdílelo i další výzkumy, ze kterých lze vyčíst jejich úspěšné využití sociálních zdrojů. Na jejich Twitteru tak lze najít i příspěvek sdílející výzkum, jehož závěry ukazují, že dle obrovské účasti na protestech organizovaných hnutím BLM proti násilí na černoších po smrti George Floyda lze konstatovat, že se jednalo o nejmasovější protesty v historii USA a hnutí Black Lives Matter je tak dost možná tím největším sociálním hnutím v celé historii Spojených států (Black Lives Matter 2020a). Tyto protesty, které byly silně medializovány, se pak ukázaly jako klíčový aspekt rozhodování amerických voličů u prezidentských voleb, což také vyplývá z analýzy twitterového účtu hnutí (Black Lives Matter 2020a). Je to další důkaz toho, že hnutí skutečně v roce 2020 úspěšně šířilo své poselství a dokázalo úspěšně zasáhnout obrovské množství lidí. Tyto protesty lze nakonec považovat i za úspěšné využití kulturních zdrojů hnutí, jelikož se jedná o specifickou formu z repertoáru jednání, kterou hnutí disponuje a je pro něj typická. vzhledem k dosaženému počtu lidí a masovým rozměrům těchto protestů, i dopadům, které tyto protesty nakonec měly na prezidentské volby, pak můžeme konstatovat, že tyto zdroje má hnutí nejen k dispozici, ale umí je také efektivně užívat.

Narůstající podpora hnutí v roce 2020 ukázaná ve zmiňovaných výzkumech poukazuje i na poměrně silné morální zdroje, kterými hnutí disponuje. Patricia Cullors nárůst podpory veřejnosti v roce 2020 reflektovala se slovy “*Jsme velmi mladá organizace disponující obrovskou vizibilitou získanou za velmi krátkou dobu*” (Morrison, 2020). Se zvyšující se vizibilitou hnutí ovšem nerostla jen jeho popularita a podpora, ale zároveň také vzrostl počet lidí v opačném táboře, který se k hnutí staví velmi kriticky. Hnutí se muselo podílet se stále častějšími dezinformacemi šířící se o hnutí BLM, které pocházely především od podporovatelů Donalda Trumpa či od bývalého prezidenta osobně, a dokonce řada aktivistů, včetně zakladatelek hnutí, čelilo nenávisným projevům a výhrůžkám.

Vznik BLMGNF a jeho role je pro hnutí zásadní co se materiálních zdrojů týče. Ekonomická redistribuce je jedno ze zásadních témat hnutí BLM a tato skutečnost se promítá i v tom jakým způsobem hnutí s těmito zdroji zachází a jak je vnímá: „(...) *potřebujeme okamžitou podporu pro naše černošské komunity skrz vlastní grantování a financování. Jsme teď organizací, která zasahuje i do filantropie, která je prostředím spíše nepřátelským vůči černým lidem a plná supermacistické byrokracie. (...) od počátku roku 2020 tak BLMGNF pracoval na dotačním programu s cílem investovat do rozvoje černošských komunit a zlepšovat tak kvalitu ‘černých životů’.*” (Black Lives Matter, 2021a, s. 20). Zde můžeme sledovat, že hnutí BLM reflektuje sociální nerovnost a nevýhodu, kterou černošské komunity mají kvůli této distribuci zdrojů a přístupu k nim. Opět se setkáváme s tím, že hnutí přebírá věci do vlastních rukou, podobně jako v případě vytváření politických příležitostí. I v případě zajištění materiálních zdrojů hnutí BLM vytvořilo vlastní platformu za účelem dosažení lepších příležitostí pro větší úspěch hnutí. Dotace z BLMGNF jsou tak jedním ze zdrojů činnosti hnutí včetně kampaní, administrativy či platů zaměstnanců. Zároveň také financují jednotlivé pobočky v oficiální síti BLM Grassroots. Jak je ale zmiňováno v uvedené citaci z reportu dopadu za rok 2020, BLMGNF provozuje i grantovou činnost a v roce 2020 tak bylo skrz tuto aktivitu rozděleny finance také vybraným organizacím, které nejsou součástí BLM Grassroots sítě, ale jejich činnost je zaměřena na pomoc černošským komunitám, konkrétně černým lidem, kteří jsou ohroženi intersekcionalní diskriminací na základě například jejich sexuální orientace či ekonomického zázemí (Black Lives Matter, 2021a).

Hnutí zároveň velmi silně podporuje materiální pomoc na komunitní úrovni a zmiňuje tak i na Twitteru důležitost vzájemnosti a aktivní pomoci přímo v komunitách. Během pandemie Covid 19 tak hnutí například vybízelo k pomoci a osobní filantropii: „*Potřebujeme razantní strukturální a systémovou změnu, o tom není pochyb – mezitím však naši bratři a sestry potřebují OKAMŽITOU POMOC. Pokud můžete, darujte v rámci svého lokálního #MutualAid fondu a dál bojujte za #HealthEquity (spravedlnost ve zdravotnictví) #WhatMATTERS2020 #BlackLivesMatter*” (Black Lives Matter 2020ab). Díky této lokální síti vzájemné pomoci hnutí zmiňuje i konkrétní materiální pomoc v černošských komunitách v podobě hygienických produktů a jídla a vyzdvihuje také zřízení krizových fondů na pomoc lidem zasažených covidem (Black Lives Matter, 2020a, Black Lives Matter, 2021a). Z toho vyplývá nejen důležitost materiální redistribuce, která probíhala buď přímo skrz hnutí anebo

na jeho popud a byla jím podpořena, ale zároveň zde můžeme znovu sledovat schopnost hnutí aktivizovat a využívat sociální zdroje a networking.

8. Ženy a jejich role v rámci hnutí

V této kapitole výzkumné části práce budu odpovídat na druhou, doplňující výzkumnou otázku zabývající se tematikou žen a ženského aktivismu v kontextu hnutí Black Lives Matter. Bude zde prozkoumáno, jakou roli mají aktivistky v hnutí, jak jsou ženy jako takové vnímány i jak prostupuje černý feminismus hnutím BLM.

8.1. Leadership černých žen

Jako první zásadní téma týkající se žen v hnutí BLM z výzkumu vyplývá právě leadership a důraz, jaký hnutí klade na to, aby černé ženy měly v rámci BLM hnutí dostatek prostoru se realizovat v těchto věducích rolích.

Počátek hnutí Black Lives Matter, který je spojován se jmény tří černých žen, Alicia Garza, Patrisse Cullors a Opal Tometi, byl již v této práci zmiňován. Ženský aktivismus je tak naprosto elementárním aspektem celého hnutí Black Lives Matter, bez kterého by vůbec neexistovalo. K tomuto svému původu se hnutí také hrdě hlásí, což lze například vypořadovat z webových stránek hnutí BLM, kde samotný příběh svého vzniku skrz aktivismus černých žen prezentuje pod heslem *Herstory* (což můžeme přeložit jako *Její příběh*). Zde se také dočteme, že pro hnutí BLM je důležité vytvářet ve svém středu prostor pro ty, kteří v minulosti byli podobnými hnutími a iniciativami přehlíženi a jejich práce byla znevažována. „*Vždy jsme si uvědomovali, jak je důležité soustředit se na vedení a leadership žen a queer a trans lidí. Záměrně se chceme vyhnout opakování škodlivých praktik, které v minulosti ze všech hnutí za svobodu a rasovou rovnost vylučovaly celé skupiny obyvatelstva, a proto jsme se zavázali k tomu soustředit se právě na marginalizované skupiny a jejich právo na to být také hybateli hnutí.*” (Black Lives Matter, n.d.a). Příběh hnutí BLM je tak opravdu představován jako *Její příběh* ve smyslu příběhu černošských aktivistek, které vytvořily hnutí otevřené ženám, queer lidem a dalším skupinám, jejichž práce a aktivismus byly přehlíženy v černošských komunitách. Lze to chápat způsobem, že hnutí BLM samo sebe dává do této pozice inkluzivní platformy, která si zakládá na tom, že vnímá intersekcionalní identitu v těchto skupinách a je postavená na hodnotách inkluzivity a nediskriminace.

Tyto hodnoty, skrz které se snaží hnutí BLM vymezit proti hnutím za rasovou rovnost, která mu předcházela, vychází i z osobních zkušeností právě samotných zakladatelek. Alicia Garza v své knize *The Purpose Of Power: How To Build Movements For The 21st Century* vzpomíná na to, jak na nerovnost a genderovou diskriminaci v aktivismu v černošských komunitách narážela celý svůj život. Mluví o tom, jak muži vždy dostávali více prostoru i více uznání a nikdo se neptal na to, jakým způsobem budou do nových uspořádání, o která se tato hnutí snažila, zapadat ženy. Intersekcionalní rozměr problematiky rasové diskriminace také nebyl v těchto hnutích tematizován. Alicia Garza toto spojuje se zakořeněností patriarchy v naší společnosti a zdůrazňuje potřebu se proti němu stavět:

„Každé sociální hnutí, ve kterém jsem kdy působila, bylo ovlivněné patriarchátem. To, že se lidé společně setkají chtějí řešit problémy, které je ve trápí, vůbec automaticky neznamená, že budou imunní vůči pokřivenému uspořádání naší společnosti a ekonomiky. (...) Pokud vědomě nejdeme proti těmto naučeným vzorcům, budeme je pouze umocňovat, a to i v případě, že se snažíme vybudovat lepší svět.“ (Garza, 2020).

Že je leadership černých žen s hnutím Black Lives Matter spojován můžeme z další analýzy pozorovat například na tom, že i v rámci mediálního prostoru jsou zakladatelky hnutí brány jako určitý vzor ženského aktivismu a leadershipu černých žen. Například v roce 2020 magazín Forbes vydal článek s názvem *When Black Women Lead, We All Win: 10 Inspiring Leaders Show Us The Way* obsahující krátké rozhovory s deseti úspěšnými, černými ženami, které jsou ve vůdčích rolích ať už v byznysovém světě, či v rámci aktivismu a dvě z těchto deseti žen byly právě zakladatelky hnutí BLM - Alicia Garza a Opal Tometi (Schnall, 2020). Magazín TIME v roce 2020 navíc jmenoval zakladatelky hnutí BLM do svého každoročního žebříčku 100 nejvlivnějších lidí na zemi. (Fulton, 2020). Kromě toho jsou ženy i nadále zapojeny do samotném vedení hnutí, respektive ve vedení BLMNGF. Spoluzakladatelka hnutí Patrisse Cullors byla v roli výkonné ředitelky až do léta roku 2021 a v současné době je vedení tříčlenné představenstvo, jehož dvě členky jsou ženy (Black Lives Matter, 2022).

Hnutí BLM se tak sice snaží zbavit se patriarchálních představ o aktivismu a prezentuje se jako hnutí plné černých aktivistek ve vedoucích pozicích, stále však dochází k tomu, že ženy a jejich aktivistická práce nejsou dostatečně oceněny. Tamara Anderson,

aktivistka fungující v hnutí BLM, mluví o vlastní zkušenosti organizování aktivit hnutí z vedoucí pozice coby černá žena: „*Jakožto organizátorce mi sice byla neustále připomínána důležitost mojí práce, ale zároveň i jak rychle můžu já být odsunuta do zadních řad. (...) práce, kterou jsem vynakládala, byla neustále umlčována nebo vymazávána, a to především mnou samotnou.*” (Anderson a Anderson, 2021, s. 12). Anderson zde poukazuje na to, že práce aktivistek není přehlížena jen ze strany mužů, ale i ze strany aktivistek samotných, což právě vychází z naučených vzorců zakořeněných ve společnosti, o kterých mluví Garza. Zmiňuje se nadále o tom, jak je pro ni náročné připsat si zásluhy za své úspěchy ve chvíli, kdy je jedinou černou ženou mezi muži nebo případně i bílými aktivisty a aktivistkami: „*Pochybovala jsem ale o tom, jestli by toto (pozn. - to, že je černou ženou) mělo být zahrnuto v narativu (našeho úspěchu) - jakožto ženy jsme naučené stát v zadních řadách a jakožto černé ženy jsme posílány stranou i ve chvíli, kdy jsou naše hlasy ty úplně nejhlasitější.*” (Anderson a Anderson, 2021, s. 12). Principy afirmace černých žen, vytváření prostoru pro jejich hlasy a jejich vedení a nebýt hnutím, které se soustředí jen na muže a jejich práci, jsou integrální součástí hodnot, na kterých bylo hnutí Black Lives Matter vybudováno, jak již bylo v této práci zmiňováno. Podle Anderson však má hnutí BLM ještě stále mezery v aplikaci těchto hodnot a principů (Anderson a Anderson, 2021).

Ačkoliv se tedy hnutí BLM zavázalo k tomu být podporovatelem leadershipu žen (a dalších osob v jinak marginalizovaných skupinách), výzkum ukazuje, že kromě žen ve vedoucích pozicích přímo v rámci hnutí není jednoduché najít konkrétní způsoby, skrze které hnutí tento závazek realizuje. V Reportu hnutí BLM za rok 2020 je doloženo, že v rámci grantové činnosti BLMNGF podporuje konkrétní organizace, které se zaměřují na práci s LGBTQ lidmi v rámci černošských komunit, nebo organizace, v jejichž čele stojí právě členové LGBTQ komunity (Black Lives Matter, 2021a). Tím hnutí naplňuje svůj závazek podporovat leadership queer lidí a vytvářet prostor těmto marginalizovaným skupinám, v této zprávě se však nijak nevyjadřuje k tomu, že by podporovalo organizace vedené přímo ženami. Až z analýzy jiného dokumentu, Reportu BLMGNF za období 2020-2021 lze vyčíst, že hnutí přeci jen podporuje podobným způsobem i leadership žen. BLMGNF zde uvádí několik konkrétních příkladů organizací, které v tomto období finančně podpořili v rámci své filantropické agendy, a jednou z těchto organizací je The BOLD Women's Leadership Network (BWLN). Jedná se o program pro mladé ženy, který jim umožňuje získávat zkušenosti a podporovat kariérní růst skrz různé stipendijní programy s cílem empowermentu žen v jejich budoucích vedoucích rolích a „*celkově tyto finanční*

prostředky umožnily BWLN lépe podporovat rozvoj leadershipu černošských organizací a hnutí, která jsou zavázána budovat inkluzivní černošskou mocenskou dynamiku ve svých komunitách“ (Black Lives Matter, 2021b, s. 13). Jedná se však o jedinou explicitní zmínku o konkrétní podpoře rozvoje ženského leadershipu, která z celého výzkumu hnutí BLM vyplývá.

8.2. Intersekcionalní neviditelnost a iniciativa Say Her Name

Jako další důležité téma vedle leadershipu žen vyplynulo z analýzy téma ženských obětí policejního násilí a jakým způsobem se k těmto obětem hnutí Black Lives Matter staví.

V roce 2020 rezonovalo ve spojitosti s hnutím Black Lives Matter jméno George Floyd, který byl již v této práci zmiňován, jehož násilná smrt vyvolala masovou vlnu protestů. Kromě něj však bylo ještě výrazné jiné jméno, jak mimo jiné vyplynulo také z analýzy Twitteru, a to Breonna Taylor: mladá žena, která byla policií zavražděna dokonce přímo ve svém domově. Hnutí se k této tragédii vyjádřilo na Twitteru: *„Naše komunity jsou neuvěřitelně zdevastované. #BreonnaTaylor byla jednou ze zdravotnic, které nám pomáhají během této pandemie. Ale ačkoliv ona sama pomáhala zachraňovat životy, policejní násilí ten její život vzalo #SayHerName #BlackLivesMatter“* (Black Lives Matter, 2020ac).

Ve jménu uctění památky Breonny hnutí o pár měsíců později ve stejném roce přišlo s online kampaní s heslem Black Women Are Divine (v překladu Černé ženy jsou božské), s cílem vzdát poctu všem černým ženám. V rámci této akce hnutí BLM vyzývalo své sledovatele a podporovatele, aby se během vybraného podzimního víkendu spojili a s využitím hashtagu #BlackWomenAreDivine uspořádali vlastní akce na oslavu a úctu černých žen. *„#BlackWomenAreDivine – připojte se k nám tento víkend se všemi černými ženami. Použijte tento hashtag a propojte se s černými ženami ve svém životě. Ctěte a važte si nás, dokud jsme naživu.“* (Black Lives Matter, 2020ad).

Tato kampaň tak měla sloužit nejen jako pocta všem černým ženám, ale také jako vzdání cti památce ženám, které zemřely rukou policie. Kromě Twitteru tak byla tato akce prezentována tímto způsobem i na webových stránkách hnutí: *„Prosazování našeho Božství (pozn. - dle hesla Black Women Are Divine) je výzvou pro násilný, bílý supermacistický, patriarchální, heteronormativní kapitalismus, který ukradl život Breonně společně se životy*

tolika našich dalších Sester” (Black Lives Matter, 2020ah). Z toho pak můžeme vyvodit několik poznatků. Jednak na této kampani lze pozorovat aspekty černého feminismu v rámci hnutí Black Lives Matter – aktivistky se vymezují proti patriarchálnímu uspořádání a adresují intersekcionalní rozměr utlačování, kterému černé ženy čelí. A dále pak vidíme, že hnutí si uvědomuje, že ženy jsou obětí policejního násilí, kromě Breonny Taylor však žádná jiná žena, která se stala obětí policejního násilí, nebyla jmenována. I analýza Twitteru za rok 2020 ukázala, že Breonna byla jedinou ženou, kterou hnutí zmínilo jménem ve svých příspěvcích adresovaných na uctění památky a dožadování se spravedlnosti obětem policejního násilí za celý analyzovaný rok 2020. Oproti tomu mužů, kteří zemřeli v důsledku policejního násilí, je jménem zmíněno jen v příspěvcích hnutí BLM na Twitteru celá řada a několik těchto tweetů již bylo v této práci ukázáno.

Z celého výzkumu pak vyplývá důležitá věc a totiž, že hnutí Black Lives Matter má tendenci přehlížet ženské oběti policejního násilí. Nejedná se o fenomén, který by byl nový, naopak na tento problém se upozorňuje defacto od začátku fungování hnutí. Kimberlé Crenshaw (již zmiňovaná autorka teorie intersekcionality a aktivistka) se právě touto problematikou zabývá a v jednom z rozhovorů z roku 2015 uvádí, že *„co se děje ženám (pozn. - rasově motivované násilí páchané na ženách) většinou není vnímáno jako ukazatel zranitelnosti naší celé komunity, ale pouze jako jednotlivé tragické události, které se v konkrétní situaci stalo konkrétnímu člověku (...). Nejsme totiž zvyklí na to domáhat se spravedlnosti pro rodiny černých žen. Jedná se zkrátka o zlovyk marginalizovat zkušenosti a tragédie žen v našich komunitách.*” (Moore, 2015). Je tedy evidentní, že Crenshaw zde naráží na patriarchální uspořádání zakořeněné v černošských komunitách (ale i celkové společnosti), o kterém se zmiňovala Alicia Garza. Ačkoliv se hnutí BLM zřejmě opravdu snaží stavět na hodnotách genderové a samozřejmě rasové rovnosti a vnímat intersekcionalní identity v rámci černošských komunit, je ale otázkou, zda se mu daří sledovat tyto hodnoty i v otázce adresování obětí policejní násilí.

Že spravedlnosti se hnutí BLM dovolává zpravidla pro rodiny zabitých mužů lze totiž sledovat i z aktivit hnutí BLM na Twitteru, jak vyplývá z analýzy. *„Dokud zabíjení černých mužů, synů černých matek, nebude pro zbytek naší země stejně důležité jako zabíjení synů bílých matek, tak my všichni, kteří věříme ve svobodu, nemůžeme mít klid.*” (Black Lives Matter, 2020ae) Explicitní vyjádření o zabitých synech a o truchlících matkách těchto synů

také poukazuje na to, že hnutí jako oběť těchto rasově motivovaných útoků vnímá především muže, ženy už zdaleka tolik ne.

Z výzkumu tak vyplývá, že hnutí Black Lives Matter si sice uvědomuje intersekcionalní identitu černých žen, a snaží se skrz leadership žen vnímat specifické potřeby vycházející právě z této identity, avšak ženské oběti rasově motivovaného násilí ze strany policie jsou stále opomíjeny a mluví se o nich mnohem méně než o mužích. Studie z roku 2020 zabývající se intersekcionalní neviditelností černých žen (tedy právě nedostatečným rozpoznáním jejich intersekcionalní identity), jejichž autory jsou Stewart Coles a Josh Pasek ukazuje, že se jedná o poměrně častý jev u sociálních hnutí zaměřených proti rasismu. Z jejich výzkumu vyplývá, že černé ženy se pak stávají *dvojitou obětí*, tedy jednak ze strany státního aparátu a právního systému, kde čelí stejné diskriminaci jako černí muži a zároveň i ze strany hnutí, která proti této diskriminaci bojují, která stále ještě vnímají jako oběti této diskriminace především černé muže. „*Je proto naprosto klíčové, aby hnutí za sociální spravedlnost vylepšila svou advokacii černých žen, jinak jim ubližují stejnými způsoby, proti kterým jinak bojují*” (Coles a Pasek, 2020, s. 9).

V létě 2020 byla zpravodajským kanálem Al Jazeera odvysílána moderovaná diskuze 3 černých žen – aktivistek s názvem *Are women being left out of the Black Lives Matter movement*, tedy diskuze na téma, zda mají ženy dostatek prostoru v rámci hnutí BLM či jsou z něj vynechávány. I zde z analýzy vyplývá, že o ženách, které jsou zraněny nebo zemřou v důsledku policejního násilí se mlčí, minimálně v porovnání s tím, kolik prostoru dostávají muži jakožto oběti policejního násilí. Gina Best, aktivistka a jedna z účastnic debaty, která je mimo jiné také matkou mladé ženy, kterou zastřelila policie v roce 2015, se v odpovědi na otázku, proč se o ženských obětech policejního násilí tak málo mluví, vrací opět k patriarchátu a k tomu, že i v hnutí BLM je i přes veškeré snahy stále patrný: „*(...) jména černých mužů, kteří byli zabiti policií, říkají vlastně všichni, tyto jména jsou vyzdvihována a zvýrazňována, kdežto jména našich dcer a černých žen, které byly zabity policií, tak byla potlačována, a nejen potlačována, ale jsou úplně, zcela ignorována a vymazávána, protože, bohužel, pořád se potýkáme, řeknu-li to takhle, s patriarchátem který existuje v naší společnosti, kde ženy nemají své místo. Ani v životě, ani ve smrti*”. (Al Jazeera English, 2020).

V tomto kontextu potřeby vytvořit prostor pro ženy, které jsou obětí policejního násilí, vyvstalo s diskuze také téma iniciativy Say Her Name, jejíž cílem je právě upozorňovat na policejní násilí na ženách a připomínat si jména těchto obětí. Slovy Crenshaw, která byla také jednou z účastnic této diskuze, vznikla kampaň Say Her Name za účelem „*přivolání pozornosti k faktu, že černé ženy jsou také vražděny policií a je nesmírně důležité říkat nahlas jejich jména, aby i jejich příběhy mohly být součástí hnutí (pozn. - myšleno hnutí Black Lives Matter)*” (Al Jazeera English, 2020). Say Her Name je tedy určitou reakcí na intersekcionalní neviditelnost a diskriminaci žen, která očividně je patrná i v hnutí BLM.

Za vznikem *Say Her Name* stojí právě Kimberle Crenshaw společně s dalšími černými aktivistkami, sdružující se v rámci dvou platform: *African American Policy Forum* a *Center for Intersectionality and Social Policy Studies*. Pod nimi pak v roce 2014 byla spuštěna kampaň a hashtag #SayHerName na sociálních sítích (tedy velmi podobným způsobem, jako vzniklo hnutí Black Lives Matter). o rok později byl sepsán dokument s názvem *Say Her Name – Resisting Police Brutality Against Black Women*, jehož účelem je „*upozorňovat na zkušenosti černých žen s policejním násilím ve snaze podpořit genderově – inkluzivní přístup k rasové rovnosti, který se soustředí na životy všech černých lidí stejným způsobem. Doufáme, že tento dokument bude sloužit jako pomůcka hnutím za rasovou rovnost mobilizovat se také okolo příběhů černých žen, které ztratily životy v důsledku policejního násilí.*” (Crenshaw et al. 2015, s. 1-2). Crenshaw v rámci Say Her Name opět upozorňuje na intersekcionalní neviditelnost, kterou ženy zažívají, když jsou jejich zkušenosti s diskriminačním policejním násilím ignorovány, a naproti tomu mužské zkušenosti jsou vyzdvihovány a mužské oběti se stávají tváří hnutí BLM, zatímco o ženských obětech se téměř nemluví.

Intersekcionalní neviditelnost a nedostatek prostoru pro intersekcionalní identity černých žen v rámci hnutí BLM dokládá i další ukázka z dokumentu *Say Her Name*: „*Znovu povstávající hnutí za rasovou rovnost ve Spojených státech si vytvořilo jasný rámec pro srozumitelné uchopení problematiky zabití černých mužů a chlapců policií, teoretizovalo a zakotvilo si tyto způsoby, kterými jsou muži systematicky kriminalizováni a obávaní napříč různými třídami bez ohledu na další okolnosti. Přesto ale ženy, které jsou také profilovány, sexuálně i fyzicky napadány a zabijeny policejními příslušníky v těchto rámcích chybí, i když tyto jsou jejich zkušenosti vlastně identické s mužskými. A pokud už jsou jejich zkušenosti*

s policejním násilím jsou nějak unikátní a založené na jejich genderu, genderové identitě či sexuální orientaci, zůstávají černé ženy zcela neviditelné.” (Crenshaw, et al. 2015, s. 1). Crenshaw v dokumentu explicitně nezmiňuje, že by kritizovala konkrétně hnutí Black Lives Matter, ale z celkového výzkumu vyplývá, že celá iniciativa Say Her Name vznikla na popud černých aktivistek, které cítily potřebu postavit se samy za sebe a za ženské oběti policejního násilí, protože hnutí Black Lives Matter tuto roli nezastávalo dostatečně, vlastně téměř vůbec.

K tématu Say Her Name vyplynul z diskuze na kanálu AlJazeera další zajímavý poznatek a to ten, že i právě fráze a hashtag Say Her Name jsou přebírány a využívány k upozorňování na mužské oběti policejního násilí. V diskuzi na toto téma upozorňuje aktivistka Feminista Jones: *„Dokonce i fráze Say Her Name se zneužívá a lidé často používají Say His Name a já to nechápu – vzniklo to přece proto, že nikdo nedokázal pořádně jmenovat ani jednu černou ženu, kterou zabila policie”* (Al Jazeera English, 2020). Tento fenomén lze pozorovat i u hnutí Black Lives Matter. Jak totiž ukázala analýza Twitteru, Say His Name, ať už jako fráze nebo ve formě hashtagu, se objeví v téměř každém příspěvku upozorňující na smrt černého muže rukou policie. Výjimkou nebyly ani příspěvky vyjadřující se k smrti George Floyda, ale příkladů je mnohem více: *„I během pandemie jsou naši lidé naháněni a zabíjeni. Po dvou měsících a třech různých žalobcích, stále žádná odpovědnost. Apel na žalobce Toma Durdena, POŽADUJEME SPRAVEDLNOST #IRunwithAhmaud #sayhisname #BlackLivesMatter”* (Black Lives Matter, 2020i). Dá se tedy říct, že tato fráze vytvořená a popularizovaná specificky za účelem upozorňování na černé ženy, které se staly obětí policejního násilí, byla svým způsobem ukradena a částečně si ji přivlastnili muži. I toto lze interpretovat jako postoj hnutí BLM, který není zcela v souladu s respektováním intersekcionalních identit a potřeb žen a svým způsobem i toto může poukazovat na zakořeněnost patriarchátu.

Závěr

Předmětem mé diplomové práce bylo analyzovat sociální hnutí Black Lives Matter skrz identifikaci konkrétních charakteristik, která jsou sociálním hnutím připisována. Částečně má pak práce užší zaměření na klíčový aspekt hnutí Black Lives Matter, totiž na jeho propojení s feministickým hnutím, a je analyzováno postavení a vnímání žen v rámci tohoto sociálního hnutí. Cílem práce bylo popsat a porozumět sociálnímu hnutí Black Lives Matter skrz jeho vymezení v rámci kategorizace různých typů sociálních hnutí a aktivismu, a v návaznosti na toto jeho zařazení také skrz intersekcionalní pohled na přístup hnutí k ženám.

Pro naplnění tohoto cíle má diplomová práce stanovený komplexní konceptuální rámec. V teoretické části se práce nejprve soustředí na teoretické ukotvení problematiky sociálních hnutí jako fenoménu v kontextu fungování občanské společnosti. Teorie nových sociálních hnutí a s ní spojená typologie politického aktivismu pak v práci představují konceptuální uchopení, ze kterého vychází zkoumání a analýza sociálního hnutí BLM a jeho charakteristik, které jsou pak dle tohoto rámce připisována novým či starým sociálním hnutím. Součástí tohoto rámce je pak také kritický pohled na teorii nových sociálních hnutí a její striktní rozdělení na hnutí nová a stará. Na základě propojení feministického hnutí (které kvůli své duální povaze dává podklad ke kritice teorie nových sociálních hnutí) s hnutím Black Lives Matter je pak konceptuální rámec dále doplněn o teorii intersekcionality, která je v práci využita jako teoretické zakotvení pro zkoumání vnímání žen a jejich postavení v rámci hnutí.

V diplomové práci jsem si položila dvě výzkumné otázky a jednu podotázku, jejichž zodpovězení vede k naplnění cíle práce. Jedná se o tyto otázky:

První výzkumná otázka: Jak lze charakterizovat sociální hnutí Black Lives Matter – naplňuje znaky nových sociálních hnutí?

Výzkumná podotázka: Potvrzuje hnutí Black Lives Matter kritiku klasifikace sociálních hnutí na staré a nové a lze tedy hnutí BLM použít jako argument pro kritiku této klasifikace?

Druhá výzkumná otázka: Jak jsou ženy a ženský aktivismus vnímány v rámci hnutí Black Lives Matter?

Pro hledání odpovědí na tyto výzkumné otázky jsem se rozhodla zvolit kvalitativní výzkumnou strategii. Výzkum byl založen na kombinaci analýzy dokumentů a tematické analýzy a jedním ze základních zdrojů dat byl Twitter, konkrétně pak příspěvky, které na Twitter přidalo hnutí Black Lives Matter ze svého oficiálního účtu v roce 2020. Dále byly analyzovány oficiální dokumenty a webové stránky hnutí BLM, rozhovory se zakladatelkami hnutí a dalšími aktivistkami, které se v rámci hnutí realizují, odborné i neodborné články a studie. Veškerá data analyzována v rámci výzkumu spadají do kategorie virtuálních dat a byla vybrána na základě důvěryhodnosti autora, relevantnosti obsahu, v případě rozhovorů a diskuzí také relevantnosti respondentek a diskutujících. Při analýze jsem postupovala způsobem otevřeného kódování, kdy kódy dopředu určené nebyly, ale přirozeně byly ovlivněny konceptuálním rámcem.

Z mého výzkumu sociálního hnutí Black Lives Matter vyplývají následující závěry:

Analýza struktury hnutí Black Lives Matter ukazuje, že vnitřní uspořádání hnutí nese známky hierarchie. Hnutí je tvořeno několika samostatnými složkami, které však mají své vedení. Každá z těchto složek se pak v rámci celého hnutí stará o svou agendu a jejich aktivity jsou tak zcela odlišné. Zatímco v rámci BLM Grassroots je zastávána agenda hnutí, která spočívá ve sdružování formou zejména protestů a dalších neformálních grassroots aktivit, složka hnutí BLMGNF je formální organizací, která v rámci svých aktivit, spočívajících v grantovacích procesech, rozhodně nefunguje mimo institucionální uspořádání. Třetí složka hnutí, BLM PAC pak ve svých aktivitách zasahuje a 'infiltruje se' přímo do politických struktur ve Spojených státech. Vrátime-li se ke konceptuálnímu rámci této práce - neformální a nehierarchické uspořádání hnutí fungující mimo systém je připisováno novým sociálním hnutím, naopak fungování v rámci institucionálních systémových struktur a ve formě formálních organizací jsou znaky spíše starých sociálních hnutí. Hnutí Black Lives Matter tak ve svém uspořádání vykazuje znaky nových i starých sociálních hnutí.

Z analýzy požadavků hnutí Black Lives Matter vyplývá, že i v této oblasti vykazuje hnutí znaky jak nových, tak starých sociálních hnutí. Požadavky, které hnutí BLM vznášá,

se vlastně všechny týkají rasové nerovnosti, a spadají pak především do oblastí diskriminace ve zdravotní péči, nerovné materiální distribuce a policejního násilí vůči černošům, jak vyplynulo z výzkumu. Tato témata se dotýkají nebezpečí, které černošům hrozí disproporčně mnohem více než ostatním občanům v USA, právě například kvůli problému policejního násilí vůči černošským komunitám, nebo ve zdravotní péči, kde se rasismus ukázal jako klíčový a hluboko zakořeněný problém ve chvíli, kdy černošům hrozilo mnohem větší nebezpečí nákazy a úmrtí koronavirem. Požadavky na zmírnění ekonomické nerovnosti černošských komunit oproti zbytku americké společnosti se pak prolínají s požadavky na odpovědnost policejních složek za zločiny páchané na POC v apelu Defund the Police, kde hnutí BLM navrhuje, aby peníze, které jednotlivé státy dávají do rozpočtů policejních složek, raději investovali do rozvoje chudých komunit (kde často žijí právě černí lidé). Rovnost, lidská práva a životní úroveň černých lidí jsou všechno témata, která se řadí mezi novou politiku a konflikty, ovšem témata bezpečnosti a materiální reprodukce autoři jako Habermas řadí mezi starou politiku a staré konflikty.

Analýza jednotlivých konceptů politického aktivismu ukázala, jak je hnutí úspěšné, v jakém prostředí funguje a ukázala také další charakteristické znaky. Obsáhlý repertoár jednání ukazuje spíše formy jednání, které jsou typicky připisována novým sociálním hnutím, jako jsou online petice, protesty, happeningy a otevřené dopisy. Analýza transakční kapacity hnutí BLM poukázala na význam spolupráce s jinými hnutími, síťování mezi jednotlivými místními pobočkami hnutí BLM, a i vzájemnou podporu s iniciativami po celém světě a vůbec globální dosah celého hnutí, a lze tak pozorovat, že kromě mobilizace klade hnutí důraz i na vytváření vazeb a kooperaci s dalšími aktéry v boji za rasovou rovnost. Koncept struktury politických příležitostí v tomto výzkumu odhalil velké odhodlání hnutí ovlivnit průběh a výsledek prezidentských voleb v zoufalé snaze o výměnu amerického prezidenta s nadějí na vytvoření příznivějšího politického prostředí, což, jak ukázal výzkum, nastalo jen částečně a nový prezident nebyl hned od začátku takovým spojencem, jakého si hnutí představovalo. Hnutí Black Lives Matter se však snaží vytvořit si příznivější politické prostředí vlastními silami, což ukazuje samotná existence BLM PAC. Organizační zdroje BLM ukazují jeho obrovskou mobilizační kapacitu, schopnost využívat lidské zdroje a také to, jak hnutí BLM v rámci používání svých materiálních zdrojů zasahuje do ekonomické nerovnosti a uchyluje se samo k materiální redistribuci zdrojů mezi potřebnými ve svých komunitách, tedy opět se objevuje téma staré politiky.

Z této části výzkumu tak vyplývá, že hnutí Black Lives Matter naplňuje znaky nových sociálních hnutí zejména v oblasti svého repertoáru jednání, neformálního sdružování ve formě grassroots složek hnutí a ústředních tématech hnutí a vůbec důvodech svého vzniku, což je boj za rasovou rovnost a protest proti policejnímu násilí. Zároveň je z výzkumu patrné, že některé znaky hnutí BLM se řadí ke starým sociálním hnutím a lze ho tak charakterizovat jako takové, které naplňuje znaky náležící k oběma těmto typům sociálních hnutí. Z tohoto pohledu je hnutí Black Lives Matter zcela legitimním podkladem pro kritiku teorie nových sociálních hnutí, jelikož na základě této striktní kategorizace náleží hnutí do obou těchto skupin a nelze ho pak charakterizovat jako jedno nebo druhé.

V výzkumu dále vyplynulo, že co se týče intersekcionalního pohledu na ženy a jejich role v rámci hnutí, lze tuto problematiku vnímat a na ženy pohlížet ve dvou různých rovinách - ženy ve vedoucích rolích a jako aktivistky a nebo ženy, které se staly obětí policejního násilí.

Hnutí samotné prezentuje ženský aktivismus a ženský leadership jako jednu ze základních hodnot svého působení. Příběh vzniku hnutí BLM je ukazován jako Herstory - příběh černé aktivistky a hnutí se snaží ve svém fungování postavit do protikladu k předchozím hnutím za rasovou rovnost, kde ženám a dalším skupinám nebyl poskytnut prostor a jako aktivista byl vnímán jen černý muž, nikoliv žena. Black Lives Matter se naopak prezentuje jako platforma pro vytváření prostoru pro všechny, kteří dříve neměli možnost se hlasitě projevit a pohlížet zejména na ženy a queer osoby skrz intersekcionalní optiku a vnímat tak jejich specifické potřeby založené na této intersekcionalní identitě. Ačkoliv však hnutí tvrdí, že podporuje ženský leadership, z výzkumu vyplynulo, že tuto podporu hnutí splňuje jen velmi okrajově a analýza ukázala pouze několik málo příkladů, ze kterých se podpora rozvoje ženského leadershipu dala vyčíst. Stejně tak výzkum ukázal, že ačkoliv ženy jsou ve vedoucích pozicích v rámci hnutí, zkušenost černých aktivistek ukazuje, že se stále objevují patriarchální tendence nedostatečného ocenění jejich práce a hnutí tak má mezery v exekuci svých závazků vůči ženám.

Výzkum pak ukázal, že oběti policejního násilí a boj proti tomuto násilí jsou ve středu aktivit hnutí, ovšem zcela jiný má na tyto oběti hnutí BLM pohled v případě, že se jedná o mužské oběti a nebo ženské oběti. Black Lives Matter oproti mužům totiž ženské oběti nevidí, velmi málo nějaké z nich zmiňuje jménem a ženy tak jsou opět vynechávány.

Toto opomíjení ženských obětí hnutím BLM vyústilo i v novou iniciativu černých aktivistek s názvem Say Her Name, jejíž cílem je právě upozorňovat na tyto ženy, které se staly obětí policejního násilí, říkat nahlas jejich jména a dožadovat se spravedlnosti pro ně a jejich rodiny – toto všechno hnutí BLM dělá pro mužské oběti, ovšem velmi málo pro ty ženské. Z výzkumu tak vyplývá, že v tomto kontextu vnímání obětí je velmi zřetelně vidět zakořeněnost patriarchy nejen v hnutích za rasovou rovnost, ale v celkové společnosti. Hnutí Black Lives Matter se sice snaží proti patriarchy vymezit, ale analýza jeho zacházení s ženskými oběťmi je důkazem, že i v rámci hnutí stále dochází k intersekcionalní neviditelnosti černých žen.

Hnutí tak vnímá ženy v rolích aktivistek a leaderů jako svou naprosto integrální součást a snaží se respektovat jejich intersekcionalní identitu. Patriarchální zakořeněnost je ovšem i v tomto ohledu ještě stále znát. Ženy v kontextu obětí policejního násilí jsou hnutím upozaďovány a opomíjeny oproti mužům a intersekcionalní diskriminace se tak v hnutí zcela jistě projevuje.

Závěry z výzkumu, který byl v rámci této práce proveden, tak zodpovídají položené výzkumné otázky a je tedy naplněn cíl práce.

Seznam použitých zdrojů

- Altman, A. (2020). Why the killing of George Floyd Sparked an American Uprising. *TIME*. 195(22). Staženo 30. dubna 2023 z <https://time.com/magazine/us/5847952/june-15th-2020-vol-195-no-22-u-s>.
- Black Lives Matter. (n.d.a) *Herstory*. Staženo 12. dubna. 2023 z <https://blacklivesmatter.com/herstory/>.
- Black Lives Matter. (n.d b) *About*. Staženo 12. dubna. 2023 z <https://blacklivesmatter.com/about/>.
- Barša, P. a Císař, O. (2004). Teorie nových sociálních hnutí. In: *Levice v postrevoluční době*. (s. 103-137). Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Braun, V. a Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77-101.
- Bridewell, A. T. (2016) Black Lives Matter: Why Black Feminism? *First-Gen Voices: Creative and Critical Narratives on the First-Generation College Experience*. 5(1), Article 13. Staženo 12. ledna 2023 z <https://digitalcommons.lmu.edu/fgv/vol5/iss1/13>.
- Buechler, S. M. (1995). New Social Movement Theories. *The Sociological Quarterly*. 36(3). 441-464. Staženo 31. prosince 2021 z <https://www.jstor.org/stable/4120774>.
- Císař, O. (2008). *Politický aktivismus v České republice: Sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropizace*. Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Císař, O., Navrátil, J., Vráblíková, K. (2011). Staří, noví, radikální: politický aktivismus v České republice očima teorie sociálních hnutí. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*. 47(1), 137–167.
- Crenshaw, K. W. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. *University of Chicago Legal Forum*. 1(8), 139-167. Staženo 15. 12. 2022 z <http://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>.
- Diani, M. (2000). The Concept of Social Movement. In. *Readings in Contemporary Political Sociology*. (155-176). Blackwell.
- Edwards, B. a McCarthy, J. (2004). „Resources and Social Movement Mobilization“. In D. A. Snow, S. A. Soule, H. Kriesi (Eds.). *The Blackwell Companion to Social Movements*. (116-152). Blackwell.

- Frič, P. a Bútora, M. (2005). Role občanského sektoru ve veřejné politice. In: *Veřejná politika*. (153-185). Sociologické nakladatelství.
- Frič, P. a Vávra, M. (2012). *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Agnes.
- Frič, P. (2020). *Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy*. Dílčí studie pro Konceptci politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020.
- Habermas, J. (1995). New Social Movements. In: *The Sociology of the Environment*. (421-425). Edward Elgar Publishing.
- Holoubková, H. (2009). *Kyberaktivismus*. (Diplomová práce, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet informačních studií a knihovnictví). Staženo 24. 4 2021 z <https://is.muni.cz/th/uxmj2/?lang=cs;cop=3536218;id=376278>.
- Linscott, C. P. (2017). Introduction: #BlackLivesMatter and the Mediatic Lives of a Movement. *Black Camera*, Vol. 8, No. 2 (jaro 2017). 75-80. <https://www.jstor.org/stable/10.2979/blackcamera.8.2.04>
- Mazák, J. (2016). Teorie sociálních hnutí: přehledová studie. *AUC Philosophica et Historica*. 9-30. Staženo 25. 4 . 2021 z 10.14712/24647055.2016.13.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Nakladatelství Grada.
- Morozov, E. (2009, 19. května). The brave new world of slacktivism. *Foreign Policy*. Staženo 3. 1. 2022 z: <https://foreignpolicy.com/2009/05/19/the-brave-new-world-of-slacktivism/>.
- Meyer, D. (2002) Opportunities and Identities: Bridge-Building in the Study of Social Movements. In David S. Meyer, Nancy Whittier, Belinda Robnett (Eds.). *Social Movements. Identity, Culture, and the State*. (3-25). Oxford University Press.
- Müller, K. B. (2010). Lobbying a Občanská společnost. In *Lobbying v moderních demokraciích*. (183-213). Grada Publishing, a.s.
- Novotná, H., Špaček, O., Šťovíčková Jantulová, M. (2019). *Metody výzkumu ve společenských vědách*. FHS UK.
- Rosenblum, N. L. (2002). Feminist Perspectives on Civil Society and Government. In Nancy Rosenblum a Robert C. Post (eds). *Civil Society and Government*. (151-178). Princeton University Press.
- Salomon, L. a Anheier, H. (1998) Social Origins of Civil Society: Explaining the Non-Profit Sector Cross-Nationally. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 9(3), 213-248. Staženo 1. března 2023 z [10.1023/A:1022058200985](https://doi.org/10.1023/A:1022058200985).

Stewart, B. (2017). Twitter as Method: Using Twitter as a Tool to Conduct Research. In *The SAGE Handbook of Social Media Research Methods*. (251-266). Sage Publications.

Tarrow, S. (1998). *Power in Movement. Social Movements and Contentious Politics*. Cambridge University Press.

Touraine, A. (1985). An introduction to the Study of Social Movements. *Social Research*. 52(4). 749-787. Staženo 30. 12. 2021 z <https://www.jstor.org/stable/40970397>.

White, M. (2010, 12. srpna). Clicktivism is ruining leftist activism. *The Guardian*. Staženo 3. 1. 2022 z <https://www.theguardian.com/commentisfree/2010/aug/12/clicktivism-ruining-leftist-activism>.

Seznam analyzovaných dokumentů

Anderson, T. D. a Anderson, M. (2021). The Erasure of Black Women. #CritEdPol: *Journal of Critical Education Policy Studies at Swarthmore College*. 3 (1). Article 2. 8-25. Staženo 29. dubna 2023 z <https://works.swarthmore.edu/critedpol/vol3/iss1/2>

Al Jazeera English. (2020, 29. června) *Are women being left out of the Black Lives Matter movement?* [Video] YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=yFwHLK3k-v8>

Bandele, A. (2020, 6. prosince - aktualizováno). Black People Make Up 40 Percent Of COVID-19 Deaths In Michigan. *Essence*. Staženo 1. června 2023 z <https://www.essence.com/news/michigan-black-people-coronavirus-covid-19/>

Barrön-López, L. (2020, 2. září). Trump attacks take a toll on Black Lives Matter support *Politico*. Staženo 31. května 2023 z <https://www.politico.com/news/2020/09/02/trump-black-lives-matter-poll-407227> (2020b)

Black Lives Matter. (n.d.a). *Herstory*. Staženo 12. dubna z <https://blacklivesmatter.com/herstory/>.

Black Lives Matter (n.d.c) *Partners*. Staženo 15. května 2023 z <https://blacklivesmatter.com/partners/>

Black Lives Matter (n.d.d) *BLM Demands*. Staženo 29. května.2023 z <https://blacklivesmatter.com/blm-demands/>.

Black Lives Matter [@blklivesmatter] 2020a. *Tweets* [Twitter účet]. Twitter. Staženo 28. dubna 2023 z [https://twitter.com/search?q=\(from%3Ablklivesmatter\)%20until%3A2020-12-31%20since%3A2020-01-01&src=typed_query&f=live](https://twitter.com/search?q=(from%3Ablklivesmatter)%20until%3A2020-12-31%20since%3A2020-01-01&src=typed_query&f=live).

Black Lives Matter. (2020ag, 30. září) *BREATHE Day 2020: Highlights and A Continued Call to Action*. Staženo 15. května 2023 z <https://blacklivesmatter.com/breathe-day-2020-highlights-and-a-continued-call-to-action/> 2020b

Black Lives Matter. (2020aj). *Absentee Ballot Instructions*. Staženo 15. května 2023 z <https://blacklivesmatter.com/absentee-ballot-instructions/>

Black Lives Matter. (2020af, 30.května) *#DefundThePolice*. Staženo 10. května 2023 z <https://blacklivesmatter.com/defundthepolice/>

Black Lives Matter, (2020ah, 18. října) *Watch and Share the Black Women Are Divine Video*. Staženo 28. května 2023 z <https://blacklivesmatter.com/watch-and-share-the-black-women-are-divine-video/>

- Black Lives Matter. (2021a). *Black Lives Matter 2020 Impact Report*. Staženo 1. května 2023 z <https://blacklivesmatter.com/2020-impact-report/>.
- Black Lives Matter. (2021b). *Black Lives Matter Global Network Foundation 2020 - 2021 Impact Report*. Staženo 1. května z <https://impact.blacklivesmatter.com/>.
- Black Lives Matter (2022, 27. dubna). *Meet the Black Lives Matter Global Network Foundation's Growing Board of Directors*. Staženo 15. června 2023 z <https://blacklivesmatter.com/meet-the-black-lives-matter-global-network-foundations-growing-board-of-directors/>
- Cohen, M. (2020, 1. července). Trump: Black Lives Matter is a 'symbol of hate'. *Politico*. Staženo 31. května 2023 z <https://www.politico.com/news/2020/07/01/trump-black-lives-matter-347051> (2020c)
- Coles, S. M. a Pasek, J. (2020). *Intersectional Invisibility Revisited: How Group Prototypes Lead to the Erasure and Exclusion of Black Women*. American Psychological Association.
- Crenshaw, K. W. et al. (2015) *Say Her Name: Resisting Police Brutality against Black Women*. Columbia Law School. https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/3226
- Fulton, S. (2020, 22. září). TIME. Founders Alicia Garza, Patrisse Cullors and Opal Tometi. *TIME*. Staženo 14. června 2023 z <https://time.com/collection/100-most-influential-people-2020/5888228/black-lives-matter-founders/>
- Garza, A. (2020, 17. října). 'Every movement I've been in has been infected by patriarchy': an extract from Alicia Garza's book. *The Guardian*. Staženo 10. června 2023 z: <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/17/every-movement-been-in-infected-by-patriarchy-extract-from-alicia-garza-book>
- Choi, M. (2020, 14. července). Trump focuses on white people killed by police, defends Confederate flag. *Politico*. Staženo 31. května 2023 z <https://www.politico.com/news/2020/07/14/trump-racism-confederate-flag-police-361205> (2020a)
- Influence watch. (n.d.). *Black Lives Matter Global Network Foundation*. Staženo 16. května 2023 z <https://www.influencewatch.org/non-profit/black-lives-matter-foundation/>
- Moore, N. (2015, 12. října). Critics Say Women Are Neglected By Black Lives Matter Campaign. *NPR*. Staženo 10. června 2023 z <https://www.npr.org/2015/10/12/447911196/critics-say-women-are-neglected-by-black-lives-matter-campaign>
- Movement for Black Lives. (n.d.) *The Breathe Act*. Staženo 29. května 2023 z <https://breatheact.org/>.

Morrison, A. (2020, 31. října) Black Lives Matter faces test of its influence in election. *AP News*. <https://apnews.com/article/election-2020-race-and-ethnicity-virus-outbreak-los-angeles-elections-f027a8c51f71cb0e884ab667f45dfdfa>

Schnall, M. (2020, 17. srpna). When Black Women Lead, We All Win: 10 Inspiring Leaders Show Us The Way. *Forbes*. Staženo 14. června 2023 z <https://www.forbes.com/sites/marianneschnall/2020/08/17/when-black-women-lead-we-all-win/>

Seznam citovaných příspěvků z Twitteru

Black Lives Matter. 2020b. [@blklivesmatter]. (6. dubna 2020). *We know why this pandemic is hitting our communities harder. We demand #HealthEquality NOW #WhatMATTERS2020 #BlackLivesMatter* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1247263486926827522>.

Black Lives Matter. 2020c. [@blklivesmatter]. (3. dubna 2020). *It shouldn't take a pandemic to expose the devastating impact of systemic racism and health inequality on our lives and in our communities...but it does. #HealthEquityNOW #BlackLivesMatter* [Přiložen náhled článku s odkazem] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1246170446820671489>.

Black Lives Matter. 2020d. [@blklivesmatter]. (3. dubna 2020). *We're with you, @RepPressley. We need accurate and updated data on racial and ethnic #coronavirus disparities and how it disproportionately impacts our communities. And we need adequate protections and provisions. #BlackLivesMatter #whatmatters2020* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1246158198022815744>

Black Lives Matter. 2020e. [@blklivesmatter]. (17. dubna 2020) *The maternal mortality rate is 166% percent higher for Black women than white women -- and in too many cases, these deaths are preventable. Thank you @Essence for spreading awareness and information during #BlackMaternalHealthWeek #blacklivesmatter* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1250949377428008963>

Black Lives Matter. 2020f. [@blklivesmatter]. (17. dubna 2020) *Expansion of coal and its related pollution is killing us. Respiratory diseases, asthma, and various cancers are effecting Black communities. #BlackLivesMatter #WhatMatters2020 #DemDebate2020* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1230326916944711680>

Black Lives Matter. 2020g. [@blklivesmatter]. (20. dubna 2020) *"We have a grotesque and immoral distribution of wealth in this country". @BernieSanders #BlackLivesMatter #DemDebates #WhatMatters2020* [Tweet]. Twitter.

Black Lives Matter. 2020h. [@blklivesmatter]. (2. prosince 2020) *We've been defunding education, housing, and everything else our communities need for years. We meant what we said
Defund the police
Invest in our communities* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1334211638044581901>

Black Lives Matter. 2020i. [@blklivesmatter]. (5. května 2020). *Food is essential. Housing is essential. Health care is essential. OUR LIVES are essential. More cops are NOT. #BlockTheLABudget #WhatMATTERS2020 #BlackLivesMatter* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1257751856744456194>.

Black Lives Matter, 2020j [@blklivesmatter]. (26. května 2020). *His name was George Floyd. Say his name. Pray for his family. Demand Justice. #BlackLivesMatter*

#JusticeForGeorgeFloyd [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1265336600109735943>

Black Lives Matter, 2020k [@blklivesmatter]. (25. června 2020). *Another hashtag, another heartbreak, another demand for justice. Say his name. #JusticeForElijahMcClain #blacklivesmatter* [Přiložen náhled článku s odkazem]. [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1276255570920644609>

Black Lives Matter, 2020l [@blklivesmatter]. (31. května 2020). *We call for an END to systemic racism that allows this culture of corruption to go unchecked and our lives to be taken. See the demands. Sign the petition. #DefundThePolice #blacklivesmatter* [Přiložen odkaz s peticí]. [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1266932879055106049>

Black Lives Matter, 2020m [@blklivesmatter]. *Last night @Blklivesmatter sent a letter to President elect @JoeBiden and Vice President elect @KamalaHarris - we celebrate the defeat of Trump AND we want to make sure supporting Black lives is at the forefront of this administration.* (8. listopadu 2020). [Přiložen náhled článku s odkazem]. [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1325501052813103104>

Black Lives Matter, 2020n [@blklivesmatter]. *When people take to the streets and organize socially and politically, things change. Across the nation, people have given voice to the pain and damage that police brutality has caused. It is time for America to listen. #InDefenseOfBlackLife #BlackLivesMatter* (3. června 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1268150228785475585>

Black Lives Matter, 2020o [@blklivesmatter]. *Happening today! We rise in solidarity with #BlackWorkers they are often hired last, fired first. Let's #StrikeForBlackLives and show the world that we deserve more than has ever been provided to us.* (20. června 2020). [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1285214627060748290>

Black Lives Matter, 2020p [@blklivesmatter]. *We've launched a new website to get you out to vote in this historic election! Check it out now! https://createyourfuture.vote #CreateYourFuture* (20. června 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1316403589330341888>

Black Lives Matter, 2020q [@blklivesmatter]. *Tonight's debate made something clear. We have to do more than vote. We need to organize. We need to keep fighting so we can win. Get out the vote y'all! Vote down ballot. And make sure you are an informed voter! #Debates2020* (30. září 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1311131071199625218>

Black Lives Matter, 2020r [@blklivesmatter]. *Thank you for following our movement! Our organization! Our work! We want you to keep voting! We want you to keep fighting! #BlackLivesMatter* (20. června 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1321604861973000192>

Black Lives Matter, 2020s [@blklivesmatter]. *We are proud coalition partners of @Mvmnt4BlkLives #Debates2020* (30. září 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1311127541944516608>

Black Lives Matter, 2020t [@blklivesmatter] <https://nytimes.com/2020/12/18/style/words-of-the-year-2020.html...> @Blklivesmatter and @Mvmnt4BlkLives resurrected the phrase #BlackLivesMatter #BLM co founder @OsopPatrisse wrote about it for @nytimes (18. prosince 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1340039849764515840>

Black Lives Matter, 2020u [@blklivesmatter] @BLM TO @ukblm @Blklivesmatter Black Lives Matter in the United States, Canada, and United Kingdom rise in solidarity with our siblings in #Nigeria to #EndSARS. We believe #BlackLivesMatter everywhere!!!! (23. října 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1319675790670192645>

Black Lives Matter, 2020v [@blklivesmatter] #Debates2020 is hard to follow. We would like to know what these candidates will do to support Black lives. What is the plan? (30. září 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1311120146128236545>

Black Lives Matter, 2020w [@blklivesmatter] 27 days until the elections!! Register to vote!! Make sure you vote early! Sign up to be a poll worker!!! Mail in your ballot and vote early!!! Drop off your ballot at a drop box. #WhatMatters2020 #BlackLivesMatter (8. října 2020). [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1314031600317812736>

Black Lives Matter, 2020x The night of their victory, we sent @joebiden and @kamalaharris a letter requesting a meeting. It has now been 32 days and we have yet to receive a response. To set up a meeting with civil rights leaders, without BLM, is unacceptable. [Přiložen obrázek] (10. prosince 2020) [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1336817575976726532>

Black Lives Matter, 2020y, [@blklivesmatter] We deserve a seat at the table. The 63,747 people who signed our petition want us there too. Sign our petition below. [Přiložen náhled článku s odkazem]. (10. prosince 2020) [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1336817577864155138>

Black Lives Matter, 2020z. [@blklivesmatter] @GavinNewsom is responsible for filling Kamala Harris's vacant Senate seat. We're calling on him to appoint Rep Bass or Rep Lee to this seat. If he does not appoint a Black woman, we will have 0 Black women in the Senate. We cannot accept this. [Přiložen náhled článku s odkazem]. (10. prosince 2020) [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1329199601149100033>

Black Lives Matter, 2020aa. [@blklivesmatter]. Support for our movement is growing; Americans are waking up to the injustices that our communities have faced for decades and raising their voices to say #BlackLivesMatter. We will win this fight. [Přiložen náhled článku s odkazem]. (11. června 2020) [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1271194644156755973>

Black Lives Matter, 2020ab. [@blklivesmatter]. There's no question about it: We need major structural and systematic change -- but in the meantime, our brothers and sisters

need HELP NOW. If you can, donate to a local #MutualAid and keep fighting for #HealthEquity #WhatMATTERS2020 #BlackLivesMatter (6. dubna 2020). [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1247258404894183427>

Black Lives Matter, 2020ac. [@blklivesmatter]. *The devastation impacting our communities right now is overwhelming. #BreonnaTaylor was one of the healthcare professionals helping us through this pandemic. But even as she helped to save lives, police violence took hers. #SayHerName #BlackLivesMatter* (12. května 2020). [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1260266927240380417>

Black Lives Matter, 2020ad. [@blklivesmatter]. *#BlackWomenAreDivine join us this weekend in ALL Black women. Use the hashtag and check in on a Black woman in your life. Honor us while we are living.* (3. října 2020). [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1312468800978087936>

Black Lives Matter, 2020ae. [@blklivesmatter]. *“Until the killing of black men, black mothers' sons, becomes as important to the rest of the country as the killing of a white mother's son, we who believe in freedom cannot rest until this happens.”#blacklivesmatter #JusticeForGeorgeFloyd* (29. května 2020). [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1266169768677126146>

Black Lives Matter, 2020ai. [@blklivesmatter]. *Even during a pandemic our people are hunted and killed. After two months and three prosecutors, still no accountability. GA Prosecutor Tom Durden, WE DEMAND JUSTICE. #IRunwithAhmaud #sayhisname #BlackLivesMatter* (1. května 2020). [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/Blklivesmatter/status/1256068776287748096>